BIBLIOTECA UNIVERSALA

JEAN RACINE

BRITANNICUS

TRAGEDIE IN 5 ACTE

Traducere în versuri de

ALFRED MOȘOIU

EDITURA „ANCORA“

PERSOANELE

NERON, Impărat, fiul Agrippinei.

BRITANNICUS, fiul Messalinei şi al Impăratului Claudius.

AGRIPPINA, văduva lui Domitius Enobarbus, tatăl lui Neron şi din a doua căsătorie, văduva Impăratului Claudius.

IUNIA, amanta lui Britannicus.

BURRUS, conducătorul lui Neron.

NARCIS, conducătorul lui Britannicus.

ALBINA, sfătuitoarea Agrippinei.

GARDA

Scena se petrece la Roma, într'o cameră din Palatul lui Neron.

ACTUL I-iu

SCENA I-a.

Agripina — Albina

ALBINA

Dar cum? Când Neron doarme de-un somn
adânc furat
S'aştepţi să se deştepte aicea, e ertat?
Şi singură, se cade, umblând prin tot palatul
Să stea la uşe mama lui Neron împăratul?
Intoarceţi-vă Doamnă acasă mai întâiu.

AGRIPINA

Albino nu e bine departe să rămâi.
Vreau să-l aştept. Cu-amarul ce-acum îmi răs-
coleşte
Imi voiu petrece vremea cât timp se odihneşte.
Tot ce'n închipuire mi-am pus, s'a înplinit,
Britanicus de Neron e astăzi greu lovit.

Nerăbdătorul Neron începe să-şi ia seama
De nu poţi cu iubire poţi stăpâni cu teama.
Britanicus stă 'n drumu-i Albino şi nu-i greu
Să simt că mâine poate va fi şi rândul meu!

ALBINA

Dar cum? Accea care din viaţă-i făcu parte
Şi care la domnie l'aduse de departe,
Pe fiul lui Claudiu când aţi desmoştenit
Şi spus-aţi lui Domiţiu: Cesar cel fericit?
Tot ce-aţi făcut vorbeşte doar pentru Agripina
Iubirea voi i-aţi dat'o.

AGRIPINA

I-am dat'o eu Albina
Imi datoreşte totul de şi va reaminti,
De uită însă, totul în contră-mi va vorbi.

ALBINA

Cum? Nerecunoştinţă? Intreaga lui purtare
Arată 'n datoria-i un suflet bun şi mare
Timp de trei ani de-arândul cu tot ce a lucrat
Făgăduieşte Romei un falnic împărat.
De trei ani Roma astfel de dânsul ocrotită
Ii pare că sub consuli se'ntoarce fericită.
Părinte e şi Neron de-acum a dovedit
Virtuţile lui August când a înbătrânit.

AGRIPINA

Nu, nu, dorinţa-mi vie acum...
Incepe de-unde August domnia îşi sfârşeşte,
Dar dacă viitorul zdobeşte-acest trecut
El va sfârşi cu-aceia ce August a'nceput!
Zadarnic se preface, ciţesc pe a lui faţă:
Domiţii îi dădură un suflet ca de ghiaţă.
Amestecă 'n orgoliul aprins ce-a luat din ei
Mândria-atâtor Neroni, toţi strămunicii mei!
O! ziua firanici e la'nceput cu soare
In Roma pentr'o vreme fu Caius sărbătoare
Dar falsa-i bunătate schimbându-se în ură
Plăcerile din Roma dureri se prefăcură...
Să facă ce vrea Neron şi-apoi ce-mi pasă mie
De va lăsa la urmă o pildă de domnie?
Cum? Oare cârma ţărei crezi eu că i-o dădui
Spre-al duce azi de mână pe placul orşicui?
Să fie pentru ţară părinte, fără teamă,
Dar să nu uite însă că Agripina-i mamă!...
Ce vorbă mai dibace ar fi să plăsmuesc
Ca fapta lui de astăzi să mi-o reamintesc?
Iubirea lor pe faţă-i şi trebue s'o ştie
Britanicus iubeşte cu o iubire vie.
Şi tocmai acest Neron de zei călăuzit
Pe Junia răpeşte când noaptea a venit!
Ce vrea? E ură poate sau dragoste curată?
Plăcerea ne'nfrântă de-a face rău odată?
Sau mai curând dorinţa-i se stărue mereu
De-a pedepsi întrânşii tot ajutorul meu?

ALBINA

Îi aimi[illegible]ainna?

AGRIPINA

Opreşte-te Albina
Ştiu doar că eu de-o vreme le-am pregătit ruina,
Că de pe tronul care prin sânge-i fu sortit
Britanicus de mine a fost rostogolit.
Şi tot prin mine însă-mi pierzând a lui soţie
Al Juniei bun frate e mort pentru vecie,
Silanus, către care Claudiu se îndrepta
Şi care drept un August în rând cu ei trecea...
Le-avu pe toate Neron iar eu drept răsplătire
Stau între ei şi Neron să fac orânduire...
Pentru ca mâine poate de-aceleaşi legi mânat
Britanicus să facă la fel, neapărat!

ALBINA

Ce gând!

AGRIPINA

Vreau adăpostul de vine vijelia
Căci Neron o să-mi scape de nu-i opresc trufia!

ALBINA

Un fiu s'aducă teamă şi griji de acest fel?

AGPIPINA

Curând cu mă voiu teme de nu se teme el!

ALBINA

Nedreaptă-i poate frica ce'n umbră vă pândeşte
Dar dacă Neron astăzi cu gânduri noi domneşte
Atunci a lui schimbare ascunsă orşicui
I-o taină dintre Caesar şi numai mama lui.
Nu-i rang pe care Roma i-l dete şi pe care
Să nu-l aducă mamei orbeşte la picioare.
Căci darnica-i iubire e fără de cuvânt.
Ca numele-i în Roma al vostru nume-i sfânt.
Octavia rămase o biată amintire
Nici Livia în August n'a regăsit iubire.
Doar Neron, prima dată îngăduì, v'o spui,
Să treacă mândre fasce prin faţa mamei lui.
Ce altă mărturie vreţi pentru-a lui purtare?

AGPIPINA

Supunere mai mică şi încredere mai mare!

O! toate-aceste daruri mă supără nevrând
Eu văd crescându-mi faima și încrederea-mi scăzând.
Nu, nu. Trecut-a vremea când Neron lânăr încă
Își întorcea spre mine iubirea lui adâncă
Și când, muncit de gânduri venea să le desleg
Când eu printr'o poruncă strângeam Senatu 'ntreg
Când eu, ascunsă'n umbră și totuși stând de față
Acestui corp gigantic eram întreaga-i viață
Neștiutor pe-atuncea de tot ce Roma vrea
Ideia de mărire pe Neron nu-l torbea...
O! ziua-aceia tristă o port ca amintire
Când Neron însuși fost-a orbit de-a lui mărire
Când au venit trimișii atâtor regi câți sânt
Stăpân să-l recunoască pe-acest întreg pământ.
Pe tron, cu el alături îmi pregăteam urcarea,
Nu știu ce sfat anume mi-a sorocit surparea,
Orcum, Neron, departe când mă văzuse-abea,
Lăsă pe a lui față disprețu-'n con'ra mea...
A fost pentru al meu suflet o tristă prevestire...
Acoperindu-și ura cu gesturi de iubire,
Venind să mă sărute precum ne sărutam
Mă'ndepărtă de tronul spre care mă'ndrumam...
Puterea Agripinei, de-atunci, fără oprire

Cu pașii mari se'ndreaptă spre marea prăvălire!
Eu am rămas o umbră abea din tot ce-am fost
Căci toți cer lui Seneca și Burrus adăpost!

ALBINA

A! dacă bănuiala răsare atât de clară...
De ce hrăniți veninul acesta ce omoară?
Spuneți-i tot lui Caesar, pe față cel puțin!

AGPIPINA

Pe Caeser fără martori nu-l văd aci când vin
Cu alții laolaltă... la dânsul sunt chemată
Răspunsul lui dictat e, părerea-i chiar dictată...
Doi paznici stau de față, mereu, ai mei și-ai lui
Stau nemișcați, de veghe la tot ce am să-i spui,
Dar eu merg înainte chiar de nu vrea s'asculte,
Să trag din a lui fire foloase cât mai multe.
Aud un sgomot? Cine-i? Să mergem dar grăbit
Să-i cerem socoteala de ceia ce-a răpit.
Și să-i surprindem poate gândirea care-l mână...
Dar cum? In casă-i Burrus a și pătruns?

SCENA II-a

Agripina — Burrus — Albina

BURRUS

Stăpână
Veneam acum, în grabă, trimes de împărat
Să lămuresc porunca ce poate v'a speriat.
Al cărei tâlc e totuşi curată înţelepciune
Şi despre care Caesar vrea totul a vă spune.

AGRIPINA

De vrea, atunci să intru. Mai limpede voiu şti.

BURRUS

Dar Caesar pentr'o vreme văzut nu poate fi
Pe rând, prin cei doi consuli, pe-o uşe nevăzută
Dorinţa voastră Doamnă de el e cunoscută...
Imi veţi erta ca însumi să viu în ajutor...

AGRIPINA

Nu vreau să turbur taine domneşti aşa uşor!
Dar desbrăcaţi de grije şi ură pentr'odată,
Vrei să vorbim pe faţă, cu inima curată?

BURRUS

Minciuna pentru Burrus fu veşnic un păcat.

AGRIPINA

Vrei încă multă vreme s'ascunzi pe împărat?
Il voiu vedea de-acuma ca orce venetică?
Atât de sus norocu-ţi prin mine se ridică
Incât între o mamă şi-un fiu un zid să pui?
Nu-l vei lăsa o clipă cu cugetarea lui?
Sau tu şi cu Seneca, luptând, râvniţi mărirea
Din doi cine putea-va să-mi şteargă amintirea?
Când vi l'am dat în pază, de aceia vi l'am dat
Ca voi, în al lui nume să fiţi stăpâni pe Stat?
Mă îndoesc şi totuşi gândirea nu vi-i alta
Voi îndrăsniţi să credeţi că eu pot fi unealta;
Voi ce'n legiuni ascunse, prin mine, de-aş
fi vrut,
V'aţi fi îngropat dorinţa de glorii ce-aţi avut!
Şi eu, a toţi strămoşii la tron moştenitoare.
Eu, fiică, soaţă, soră şi mamă-a celui mare?
Ce vreţi atunci? Sau poate v'aţi spus că dorul ei
I-un împărat să fie, dar să domnească trei!
Copil nu mai e Neron: Nu-i vremea să dom-
nească?
Cât timp vreţi împăratul de voi să se ferească?
Să vadă nu-i în stare decât cu ochii tăi?
Ca pildă n'are oare pe strămunicii săi?

S'aleagă dacă-i place pe August sau Tiberiu
Germanicus să fie, de poate, în imperiu,
In rând cu toți strămoșii nu îndrăsnesc să stau
Dar sunt virtuți ce însămi aș fi putut să-i dau,
Ar fi știut prin mine că-i dat o taină mare
Intre-un supus și dânsul să lase-o depărtare!

BURRUS

De-această dată altă solie n'am avut
Decât să iert pe Caesar de-un singur pas făcut
Dar când la a mea vrere de-a da un gând pe față
Răspunzător mă faceți de'ntreaga lui viață
Vă voiu răspunde Doamnă, senin ca orșicui
Soldat sunt și-adevărul eu adevăr îl spui...
Mi-ați dat pe Caesar tânăr să-l cresc, cum se cuvine,
E drept, și-această faptă mereu o port în mine...
Dar jurământ făcut-am de a-l trăda cumva?
Să fac din el un rege ce știe-a se pleca?
Nu. Nici o socoteală de voi nu mă mai leagă.
E fiu dar astăzi este stăpân pe lumea 'ntreagă...
In fața Romei numai răspunzător voiu fi
Căci va'nflori printr'ânsul sau poate va pieri...
A! dacă 'n neștiință el trebuia să crească...
Seneca doar, cu mine, puteau să-l aneteasă?

Decе linguşitorii din drumu-i să-i goniți?
Corrupători aiurea fu dat să dibuiți?
Când curtea lui Claudiu în sclavi i-o bogăție:
De-ai fi căutat doi numai, ai fi găsit o mie!
Ce-ar fi păşit spre cinstea de-al face negreşit
In viață să rămâe copil până la sfârşit!
Decе vă plângeți doamnă? De toți sunteți cinstită:
Se jură azi pe Caesar şi mama lui iubită.
E drept că împăratul nu vine 'n orce zi
Pentru-a'nchina imperiul şi curtea-a vă mări.
Dar e dator s'o facă? Şi-a lui recunoştință
Nu poate să lucească decât prin umilință?
Neputincios de-apururi, fricos în orce zi
Un August sau un Caesar din nume doar va fi?
Să mai vorbesc eu oare? Dar Roma e uimită
Căci Roma în sclavie de-o vreme, umilită,
Scăpând abea de jugul ce silnic l'a purtat
Incepe să trăiască sub noul Impărat!
Ce zic? Virtutea însăşi îmi pare re'nviată
Imperiul nu mai este precum a fost odată...
Poporul îşi alege al lui judecător.
Pe şef îl pune Caesar, soldații dacă-l vor,
Azi în Senat Traseas, Corbulon în armată
Cu toată faima, viața le e nevinovată...
Deşerturile pline de senatori mai ieri
Sunt locuite astăzi de pârâtori stingheri.
Ce'nseamnă dacă Caesar ne-ascultă cu grăbire
Destul că sfatul nostru ţinteşte-a lui mărire.

Destul că 'n lungul unei domnii de-acum va sta
O Romă ne'nfrînată şi-un Caesar demn de ea!
Dar Doamnă, Neron singur va şti să se conducă
Nu sfatul meu, prin viaţă aş vrea cumva să-l duc ă,
In străbunici găsi-va tot ce socoate el,
Spre a fi o pildă Neron, domnească deci la fel!
Ferice e când astfel virtuţile vieţei
In orce an i-aduce toţi anii tinereţei!

AGRIPINA

Asifel, cu şovăire privind ce mâini va fi
Crezi azi că fără tine el se va rătăci...
Dar tu ce-ţi faci o fală cu opera ta mare,
Tu ce ne-arunci în faţă virtuţile-i, poţi oare
Să-mi spui dece atuncea în răpitor schimbat
Pe fiica lui Silanus o fură de odat'?...
Sau vrea numai stigmatul ruşinei a adu e
In sângele-mi ilustru ce'n Junia străluce?
Cu ce-o învinueşte? Ce crimă a făcut
Ca astăzi pentru ţară să fie de temut?
Ea, care până astăzi de gândari mari ferită
Pe Neron n'ar cunoşte de n'ar fi fost răpită
Şi care, fericită, ar crede un noroc
Sublima libertate de-a nu-l vedea de loc!

BURRUS

Nu-i crimă pentru care să fie bănuită,
De altfel până-acuma ea nu e osândită.
Răniţi nu pot să fie nici ochii ei frumoşi
Căci e'n palatul care e plin de-ai săi strămoşi.
Ştiţi c'ale sale drepturi, rămase moştenire
Din soţ poate să facă un prinţ în răzvrătire,
Că sângele lui Caesar nu poate fi unit
De cât cu-acel pe care tot Caesar l'a sortit.
Marturisiţi atuncea c'ar fi nedrept, de-odată
Nepoata să şi-o vadă de alţii măritată...

AGRIPINA

Te înţeleg. Azi Neron mi-a spus prin gura ta:
Britanicus zadarnic se'ncrede 'n vorba mea,
Zadarnic, vrând s'acopăr a lui nenorocire
I-am mângâiat durerea c'o clipă de iubire...
Nedumerirea-mi Neron mi-o luminează deci:
Cu o făgăduială mai sus nu poţi să treci!
A mea putere astăzi o ştie Roma'ntreagă,
Şi Neron c'o insultă puterea mea o neagă...
Pământu'ntreg să'nveţe, cu groază de păcat,
Să nu mai creadă-acelaş pe fiu şi pe'mpărat!
O poate face. Insă un sfat o să primească:
E bine mai 'nainte imperiu să'ntărească,
Şi-i bine să mai ştie că de-s silită-aşa
Puterea lui s'o 'ntâmpin cu neputinţa mea

Și-a lui va fi în vâltoare căci numele-mi se poate
Să cântărească astăzi mai mult de-ât socoate!

BURRUS

Cum Doamnă? Totdeauna să fie bănuit
Un pas nu poate face să nu dea de gândit?
Vă crede împăratul de Junia mânată?
Cu soțul ei părtașe de luptă vinovată?
Din dușmani dar vă faceți acum un ajutor?
Plângându-vă de dânsul să fiți pe placul lor?
Pe-o vorbă ne'nsemnată ce el v'ar spune-o vouă
Ați fi în stare țara să o'mpărțiți în două?
Mereu voi să veți teme? Și caldele privirî
Mereu și-or pierde urma în mii de'nvinuirî?
Trufia unui Caesar lăsați-o azi în pace,
Fiți mama mlădioasă și bună'n orce face,
Pornirea-i câteodată în voi o'mnăbușiți
Ca astfel părăsită de curte să nu fiți...

AGRIPINA

Și cine ajutoru-mi spre-a cere o să vină
Când Neron îmi vestește pe față-a mea ruină?
Când însuși el mi-arată că azi m'a părăsit?
Când Burrus, îndrăsnețul la poarta-i m'a oprit.

BURRUS

Văd Doamnă, că e vremea să tac întâiaoară
Că vorba mea fățișe începe să vă doară.
Durerea e nedreaptă și gândul care-i drept
Mărește bănuiala ce vă rănește'n piept.
Britanicus sosește. Il las ca să-mi ia locul...
Vă las să-i plângeți, Doamnă, de-acuma ne-norocul.
Și poate cu o vorbă să osândiți din plin
Pe-acei ce împăratul i-ascultă mai puțin!

SCENA III-a

Agripina — Britanicus — Narcis — Albina

AGRIPINA

Dar unde-alergi? Ce grije atât de arzătoare
Orbește te aruncă aicea în vâltoare?
Pe cine cauți? Spune...

BRITANICUS

Pe cine caut? Zei!
Tot ce pierdut-am Doamnă, i-ascuns aci, la ei

Mii de soldaţi veniră şi Junia de-odată
In ăsta palat se vede de-acuma aruncată.
Vai! fragetele-i gânduri în astă clipă grea
Ce alte noi batjocuri să simtă vor avea?
Mi-o fură, iată totul. Ce legi şi ce putere
Desparte două inimi unite prin durere?
Nu-i dat, fără îndoială uniţi ca până eri
Să ducem împreună povara de dureri!

AGRIPINA

De-ajuns. Ca tine însuţi simt patimile-ţi grele
Murmurul tău urmează jelaniilor mele.
Dar eu nu vreau de-acuma să dau cumva'napoi
Să mă desleg de vorba ce m'a legat de voi
Atât îţi spun acuma. Iar dacă vrei mai bine
La Pallas de îndată porneşte după mine.

SCENA IV-a

Britanicus — Narcis

BRITANICUS

Să-i dau crezare oare Narcis în acest fel?
Va şti să fie dreaptă cu mine sau cu el?
Ce zici? Dar nu e oare aceiaş Agripină
Ce-a luat de soţ pe tata, vestind a meà ruină?
Şi care de te-aş crede, spre al vieţei lui sfârşit
Prea molcom mâna paşii spre visul ne'nplinit!

NARCIS

Ce'nseamnă? Când ea însăşi se simte greu
lovită?
Când Junia îţi fuse de ea făgăduită?
Topiţi-vă durerea; legaţi al soartei zar
Palatul de'ntristarea-ţi răsună în zadar
Cât timp, venind aicea cu vorbe rugătoare
Aţi semănat cerşire şi nu înspăimântare,
Cât timp durerea vie cu vorbe s'a vălés...
Când nu-i nicio'ndoială, vă plângeţi prea ades!

BRITANICUS

Narcis! Dar tu ştii bine că eu din umilire
Orcare-ar fi răsplata nu vreau să-mi fac o fire.
Tu ştii că'n mine însumi credinţa n'a murit
De-a stăpâni imperiul ce mie-mi fu sortit!
Dar singur mă simt încă; acei ce-un gând îmi
poartă
Sunt azi necunoscuţii ce 'nghiaţă a mea soartă...
Şi tinereţea-mi însăşi m'a despărţit uşor
De-acei ce-au vrut să lege credinţa mea cu-a
lor!
Un an mi-aduse-acuma puţină 'nvăţătură:
I-amar paharul soartei ce l'am simţit la gură...
Ce văd în juru-mi oare? Prieteni ticăloşi
Ce'n fiecare clipă sunt martorii zeloşi,

Pe care Neron însuşi iscoditori îi face
Spre-ai vinde-apoi o taină ce'n sufletul meu zace!
Narcis orcum de-o vreme vândut eu zilnic sânt
Presimte orce gânduri, aude orce cuvânt,
Ca tine 'ntr'al meu suflet cunoşte-a mea credinţă
Ce crezi Narcis de-aceasta?

NARCIS

Ce josnică fiinţă!
Alegeţi dintre aceia ce tac, sfătuitor
Stăpâne, şi de taine nu fiţi rîsipitor!

BRITANICUS

Narcis, tu ai dreptate, dar astă cugetare
E cea din urmă trudă a sufletului mare.
Minţit e multă vreme. Eu însfârşit te cred
Sau jur mai bine de-astăzi în tine să mă'ncred.
Mi-aduc aminte, tata vorbitu-mi-a de tine,
Doar tu, din tot norodul ai vrut să crezi în mine,
Şi ochii tăi asupră-mi deschişi necontenit
Adeseaori de rele şi chinuri m'au ferit.
Mergi deci şi află ndată, de-această întâmplare
Stârnit-a printre-ai noştri o vie'nflăcărare.

Să iscodeşti privirea, cuvântul să le ici,
Vezi de-aş putea tovarăşi să aflu printre ei,
Şi mai ales să afli aici, cu dibăcie
Cu care gânduri Neron închisă vrea s'o ţie?
Mai află dacă teama din ochii ei s'a dus,
De-o pot vedea şi astăzi precum în gând mi-am pus.
Eu voiu găsi pe mama lui Neron de îndată,
La Pallas, liberatul, ca tine, de-al meu tată...
Vreau să-i vorbesc, să stărui şi chiar dac'aş putea
S'o leg de-a mea durere mai mult decât ar vrea!

ACTUL AL II-lea

SCENA I-a

Nero — Burrus — Narcis — garda

NERON

Nicio'ndoială Burrus, eu nu voiu ține seamă
De ale ei capricii căci mai presus mi-e mamă,
Dar nu îngăduì însă și nici nu vreau să-l ert
Pe-acel ce le hrănește cu vorbe din deșert...
Cu sfaturile-i Pallas pe mama otrăvește,
Britanicus se'ncrede în el tot mai orbește
L'ascultă doar pe dânsul. Pornește după ei
Și-i vei găsì la Pallas de vorbă stând toți trei!
Destul atâta vorbă. De ei îl voiu desparte.
Dispară cât mai iute și chiar cât mai departe;
Vreau, poruncesc aceasta: când noaptea va
cădea
Să nu-l găsesc'n Roma și nici la curtea mea.
Plecați: porunca asta imperiul îl susține
Să se retragă garda. Narcis vin' lângă mine.

SCENA II-a

Neron — Narcis

NARCIS

Prin slava celui mare stăpâne sigur eşti
C'având'o pe Junia pe toţi îi stăpâneşti.
Duşmanii tăi văzându-şi nădejdea năruită
La Pallas alergară să-şi plângă a lor ursită,
Dar cum? Chiar tu stăpâne de-un gând în-
nourat?
Mai mult decât el însuşi apari îngrijorat?
Ce taină îmi desleagă tristeţea-ţi nevăzută?
Privirea ta se pierde pe-o cale nebătută?
Ai tot ce vrei: Norocul de tine-i stăpânit!

NERON

Narcis, mi se'nplineşte. Neron e'ndrăgostit!

NARCIS

Tu?

NERON

Da. De-o clipă numai dar pentru o vecie!
Iubesc. Ce zic iubire? Ea mi-e stăpână mie!

NARCIS

Cum? O iubeşti?

NERON

Eu însumi priviì înfrigurat
Când ea păşì în noapte aicea în palat.
Cu ochii trişti din care stau lacrime să cadă,
Ce străluceau în raze de torţă şi de spadă,
Frumoasă, ca podoabă având doar vraja ei...
De-o frumuseţe vie ce-abea din somn o iei
Ce vrei? Nu ştiu eu însumi ce taină-i da
puterea
Dar torţele şi umbra şi strigătul, tăcerea
Şi mândra'nfăţişare a celor ce-o furau
Blândeţi nebănuite în ochi îi aprindeau....
Orcum, vrăjit de chipul frumos ce-mi sta
'nainte
Vrui să-i vorbesc dar glasu-mi nu întregì
cuvinte
Şi nemişcat, cu trupul cuprins de-un lung fior
Privìi cum ea păşeşte prin faţa tuturor!
Când am rămas eu singur apoi, cu'n dor de
bine
Imagina iubită am vrut s'o şterg din mine...
Prea vie încă'n ochi-mi, că-i pot vorbi credeam
Ii îndrăgeam chiar plânsul ce'n ochi i-l pre-
simţeam..

Arareori eu însumi vroiam să-i cer ertare
Luptam cu lungi suspine şi chiar cu-amenințare.
Astfel, purtat de gânduri în dragostea-mi de-acum
Privii cum dimineața aluneca pe drum....
Dar poate frumusețea-i e doar o'nchipuire:
Care-a 'nflorit în mine cu visul de iubire?
Ce zici Narcis?

NARCIS

Stăpâne e oare de crezut
Lui Neron să se-ascundă mult timp c'ar fi putut?

NERON

Narcis tu ai dreptate. Dar fie că'n mânie
Căderea unui frate ea mi-o aruncă mie,
S'au fie c'al său suflet prea mândru, prea semeț,
Vrea să-mi ascundă astfel podoaba ei de preț
Orcum, slăvind durerea şi'n umbră stând a-nume
Ea ocolit-a drumul ce-ar duce-o la renume!
Dar tocmai firea asta atât de nouă-acì,
Imi răscoleşte'n suflet dorința de-a iubì.
Şi cum Narcis? In vreme ce n'ai găsì femee
Ce n'ar vroì cinstire iubirea mea să-i dee

Şi care ridicându-şi privirea nu ar vrea
Să-şi înfrățeasc'o clipă iubirea ei cu-a mea
Doar Junia în taină de glasul ei ascultă
Şi socoteşte — onoarea acestora — insultă!
Ea fuge şi nu ştie că cel dispreţuit
Un gând curat ascunde în dorul de iubit.
Dar oare o iubeşte Britanicus?

NARCIS

Iubire!
Stăpâne!

NERON

Tânăr încă, cunoaşte a sa fire?
Cunoaşte el otrava vrăjitelor priviri?

NARCIS

Iubirea nu aşteaptă nici ani şi nicì gândìrì!
Iubeşte. Scris îi fuse la pieptul lui s'o strângă
Şi-au învățat de-atuncea şi ochii lui să plângă!
El se mlădie veşnic după dorința ei
Şi poate'n clipa asta aflat-a tot ce vrei!

NERON

Tu crezi? Pe al său suflet el pus-a stăpânire?

NARCIS

Nu știu. Stăpâne însă tot ce pot da de știre
E că-l văzui adesea plecând din acest loc,
Împovărat de grije, tăcut, fără noroc,
Gonit de-această curte, plângând fără să știe,
Sătul de-a ta mărire și de a lui sclavie,
Plutind în nerăbdare și între-al teamei chin
Mergea s'o văd o clipă și se'ntorcea senin!

NERON

Cu-atât mai tristă-i soarta cu cât știu să-i placă
Ar fi putut mai bine mânia să-i desfacă...
Azi Neron, fără ură, gelos nu poate fi.

NARCIS

Cum? Care grije oare te poate stăpâni?
Ea, de-a putut să plângă alături cu dânsul
E c'a 'nvățat alături ce-i lacrima și plânsul...
Dar astăzi când privirea-i spre tine s'a 'n-dreptat
Tintind de-aproape faima ce-o poart'un împărt,
Vedea-va regi în juru-ți, desmoșteniți de soartă,
Necunoscuți mulțimei, ca soțul ce o poartă,
Cerșind a ta privire, umili, privirii lor
Pe care-o lași să cadă spre ei întâmplător...

Când va vedea ca însăși că-ți soroceș'i o-sânda
Mărturisind tu însuți c'a ei a fost izbânda
Stăpâne, nu ai teamă, de-un suflet ce-i vrăjit:
Să poruncești iubire și tu vei fi iubit!

NERON

Spre câtă-amărăciune ființa-mi se pornește!
Ce stavili se ridică!

NARCIS

Dar cine te oprește?

NERON

Toți: Burrus, Agripina, soția, ce-i tăcuți
Seneca, Roma'ntreagă și trei ani de virtuți!
Și nu e acea urmă de dragoste pribeagă
Ce plânge tinerețea soției și mă leagă,
Privirea-mi obosită de mult, abea de vrea
Să-i înțeleagă plânsul, în strălucirea mea!
Prea fericit de mâine o dreaptă despărțire
M'ar deslega de-această nevolnică unire!
În taină, însuși cerul porni în contra ei:
De patru ani dorința-i nu i-a mișcat pe zei,
Căci zeii nu se-arată mai darnici cu-a ei soartă,
Narcis, cu nici o urmă onoarea mea n'o poartă:
Imperiul așteaptă zadarnic un copil!

NARCIS

Ce gânduri te învaţă să fii bun şi umil?
Imperiul, al tău suflet acum o osândeşte.
Cu Livia, când August văzut-a c'o iubeşte
Prin despărţiri dibace alături a trăit...
Şi de domneşti tu astăzi e fiindcă s'au unit!
Tiberiu chiar, o clipă ştiù să se rid.ce
Gonind din a lui cale privirea unei fîce,
Tu singur pân'acuma, luptând în contra ta
Nu vrei c'o despărţire iubire de-a avea!

NERON

Nu ştii că Agripina e'n veci neerţătoare?
Ingrijoratu-mi suflet în faţă par'c'o are,
Cu-Octavia alături şi cu priviri de foc
Vorbind de dreptul care ne strânse la un loc!
Şi aducându-mi încă învinuiri mai grele
Mi-aruncă greaua vină a nepăsărei mele...
Cum vrei să'ntâmpin clipa? Cu ce privire vrei?

NARCIS

Dar nu eşti tu stăpâne, stăpânul tău şi-al ei?
Şi sub a ei tutelă vei tremura mai bine?
Trăeşte şi domneşte de-acum şi pentru tine!
Te temi? Dar tu Stăpâne, tu nu o temi de fel!
Ai alungat pe Pallas cel mândru, pe acel
A cărui îndrăsneală ea însăşi i-o înparte.

NERON

Ameninţ, dau poruncă, de ea când sunt departe
Ascult de sfatul vostru, vreau îndrăzneţ să fiu,
In contra ei mă mânii şi'ncerc piept ca să-i
ţiu,
Dar — vei afla acuma ce suflet mă susţine —
Când nenorocul clipei o poartă lângă mine,
Sau că nu pot de-acuma ca să desmint tăria
Privirilor în care cetit-am datoria,
Sau că vrea amintirea atâtor fapte bune,
Tot ce-a luat odată, în taină a-i supune...
Orcum, a mea sforţare nimic nu-mi poate da
Voinţa-mi se'ncovoae alăturea de ea!
Şi pentru-a mă desface de-această umilire
Eu fug de ea într'una şi chiar i-aduc jicnire...
Din timp în timp de-aceia durerea-i răsco'esc
Ca să mă ocolească pe cât o ocolesc!
Dar te opresc aicea. Narcis te du mai bine
Britanicus va crede că te'nvoeşti cu mine!

NARCIS

Nu, nu, căci el se încrede orbeşte 'n cinstea
mea.
Din ordinu-i el crede că stau în faţa ta,
Că iscodesc aicea tot ce-ar puţea să fie,
El vrea a tale taine din gura-mi să le ştie.

Nerăbdător să-şi vadă pierdutul lui amor
Aşteaptă dela mine acest scump ajutor...

NERON

Mă învoesc. Du-i vestea aceasta ne-aşteptată.
O va vedea.

NARCIS

Trimete-l în ţară depărtată...

NERON

Am planurile mele Narcis. Nu-i vina mea
De-i vând cam scump plăcerea de a o revede
Tu lăuda-vei însă aleasa-ţi dibăcie
Să-i spui că pentru dânsul mă'nşeli cu dă
nicie...
C'o vede fără ştirea-mi. A! iat'o, va ven
Găseşte-ţi dar stăpânul şi vin' cu el acî.

SCENA III-a

Neron — Junia

NERON

Te turburi mi se pare şi-ţi schimbi plăpânda
fire
Citeşti în ochi-mi oare o tristă prevestire

JUNIA

Stăpâne nu-oiu ascunde un gând adevărat:
Pe Octavia o caut şi nu pe împărat!

NERON

O ştiu destul de bine şi fără gelozie
Iubirea ce-i porţi astăzi mi-ar fi plăcut şi mie...

JUNIA

Stăpâne! Tu?

NERON

Crezi oare că'n aste largi zidiri
Pentru-aţi cunoaşte firea găsî doar ea priviri?

JUNIA

Cui vrei atunci stăpâne să cer ajutorare?
Necunoscuta-mi crimă cine-o va spune oare?
Tu care-alegi osânda, cunoşti şi fapta rea
Fii bun atunci Stăpâne şi-mi spune vina mea!

NERON

Dar cum? E-o vină oare atât de ne'nsemnată

Ca să te-ascunzi de mine o vreme 'ndelungată?
Comorile pe care vru cerul să le dea
Primitu-le-ai pe semne ca să le'ngropi așa?
Britanicus vedea-va el singur, fără frică
Cum farmecele tale și-amoru i se ridică?
Dece de aste glorii mereu îndepărtat
Mă lași neertătoare aicea în palat?
Mai mult: Tu îi îngădui și fără supărare
Să-ți tălmăcească adesea tot gândul care-l are.
Căci nu voiu crede-acuma că fără știrea mea
Vrū Iunia cea mândră atenție să-i dea.
Nici c'a primit să fie iubită, să iubească,
Și eu să aflu numai din ce-o să se vorbească...

JUNIA

Nu voiu cerca Stăpâne s'ascund că al său dor
M'a hotărît adesea să-i viu în ajutor...
El a rămas statornic și credincios copilii
Unică rămășiță a unei mari familii,
Își amintește poate că'n alte vremi eu fui
Aleasă de-al său tată să fiu dorința lui...
...Iubind el se supune dorinței imperiale
Și îndrăsnesc a spune: și ție, mamei tale!
Dorința ta i-aceiaș cu dorul unui neam!

NERON

De are mama planuri și eu pot să le am.

Să nu-mi spui de Claudiu și nici de Agripina
Căci nu din a lor vrere am să aleg lumina:
Ca să răspund de tine sunt singur între toți
Și vreau cu a mea mână să îți aleg un soț.

JUNIA

Ai poate crezi Stăpâne c'o altă legătură
Ar necinsti pe Cezari, când sunt a lor făptură?

NERON

Nu asta, însă soțul de care-acum îți spui
Unește de minune strămoșii tăi cu-ai lui...
Ca să consimți iubirei ce-ți poartă el, nu-i
greu...

JUNIA

Și cine e atuncea Stăpâne, sațul?

NERON

Eu!

JUNIA

Tu?

NERON

Aş numi un altul decât cel ce l'am spu
Dac'aş cunoaşte-un altul decât Neron mai sus
Pentru a-ţi alege soţul, de tine demn să fie
Scrutat-am curtea, Roma, întreaga 'mpărăţie,
Cu cât făcui iscoadă, cu cât mai cercetez
In care mâini comoara să o încredinţez,
Cu atâta văd că Caesar demn să-ţi culea
amorul
Va trebui să fie doar el stăpânitorul
Cui să te dea cu cinste decât neapărat
Acelui cărui Roma impeeriul i-a dat?
Intreabă-ţi anii tineri pe care pare mi se
Pentru-al său fiu Cladiu atunci îi hărăzise,
Dar pe atunci el insuşi credea neştiutor
Că el va fi odată al său moştenitor!
Şi-au spus cuvântul zeii. Şi nu-i pui în mân
Când azi ţie-ţi rămâne să treci lângă domni
In van atunci e darul acesta 'mpărătesc
Când fuse scris departe de tine să trăesc,
Când nu găsesc refugiu în graţiile tale,
Şi când, dând veghei triste şi grijilor fatale
Atâtea zile grele ce 'n alţii nasc venin,
Să nu pot lângă tine durerea să-mi alin
...Octavia în ochi-ţi nici umbra n'o s'o lege
Azi Roma, caşi mine, pe tine te alege
Pe Octavia respinge şi voiu desface-aşa
Unirea ce nici cerul de-acuma n'o mai vre

Gândeşte-te mai bine şi 'n tine cumpăneşte
Alegerea ce-i demnă de un prinţ ce te iubeşte
Ce-i demnă de privirea-ţi frumoasă ce a stat
Incătuşată, demnă de lumea ce te-a dat!

JUNIA

Stăpâne, cu dreptate rămân acum mirată
In cursul unei zile abea, mă văd de-odată
Cuşi o vinovată de crimă-adus aci,
Şi când încerc cu groază în ochi a te privi,
Când cred abea eu însumi în nevinovăţie,
Pe Octavia o 'nlături şi locu i mi-l dai mie
Cu toate acestea însă, nu meritam, să ştii,
Nici cinste fără seamăn nici aste josnicii...
Şi vei putea pretinde unei copile oare
Care-a văzut de mică tot neamul ei cum moare,
Şi care'n întuneric hrănind amar venin
Şi-a făurit virtutea asemeni cu-al ei chin
Să treacă deodată din noaptea neagr'a firei
La rangul ce-o expune în ochii omenirei?
Pe care de departe eu nu l'am luminat
Şi care pentru alta a fost predestinat?

NERON

Ti-am spus că împotrivă-i simt astăzi doar
mânie
Al mai puţină frică sau poate modestie,

Nu crede că 'n plăcerea aceasta sunt orbit
Răspund de tine; spune-mi atât: Am consim
Iți amintește numai ce sânge porți în tine
Ai gloria în față, și nu vroi mai bine
Decât onoarea mare ce Caesar vrea să-ți d
Onoarea de-al respinge ce poate mânia.

JUNIA

Stăpâne, cerul știe întreaga-mi cugetare,
Nu mă fălesc cu g'orii de-acestea trecătoare,
Știu să măsor grandoarea splendidului tău d
Dar rangul pentru mine cu cât ar fi mai r
Cu atât mi-ar fi rușine și ar arăta trădar
Și crima de-a desface de el moștenitoare

NERON

Prea multe griji te apasă acum de soarta e
Prietenia asta mai mult nu po'i s'o iei,
Dar să 'ncetăm cu gluma, s'avem gândiri cur
Mai mult decât la soră, tu te gândești la frat
Britanicus...

JUNIA

Adesea e drept că m'a pătruns
Iubirea lui Stăpâne și eu nu m'am ascuns.
Sinceritatea asta e prea puțin firească
Dar pentru al meu suflet las gura să vorbeas

Departe de-astă curte, n'avui nici timp de-a ști
Ce-i iubi e a crede și alta a vorbi.
Britanicus mi-e totul. I-am fost predestinată
Când trebuia imperiul să ne urmeze 'ndată...
Dar tocmai aste rele ce l'au îndepărtat,
Pierdutele onoruri, deșertul din palat
Și goana curții sale pornită 'n exilare
Sunt legături ce leagă pe Junia mai tare!
Ce vezi e împotriva dorințelor ce ceri,
Ochii-ți senine curg numai în plăceri
Imperiu-i pentru tine izvor fără 'ncetare
Iau dacă le oprește în drum vreo supărare
De odată Universul de grije fremătând
Aleargă să ți-o șteargă din minte mai curând!
Britanicus e singur. Or câte griji s'adună
În soarta-i nu mă vede decât pe mine bună...
Și are ca plăcere doar lacrimi în priviri
Ce-l fac ades să uite a lui nenorociri...

NERON

Și tocmai aste lacrimi le cer din tot-înaltul
De care cu-a lui viața mi l-ar plăti un altul;
Dar eu păstrez o soartă mai bună decât crezi
Acestui prinț. Indată aicea ai să-l vezi.

JUNIA

Stăpâne în virtutea-ți crezui cu dărnicie.

NERON

Aş fi putut aicea să îl opresc să vie
Dar vreau acum mai bine eu însumi să previn
Primejdia în care l'ar duce al său venin.
Nu vreau să-l pierd. Mai bine-i si-i mult mai
omenește
Să afle osândirea din gura ce-o iubește.
De viaţa lui ţie scumpă îl vei îndepărta
Dar făr' să crează'o clipă că sunt gelos cumva
Asupră-ţi cadă vină gonirei ce o să vie
Şi fie prin cuvinte sau prin tăcerea fie
Sau cel puţin prin felul de a-l privi să-i spu
Aiurea să-şi îndrepte de-acum nădejdea lui...

JUNIA

Eu să-i rostesc osânda ce poart-atâta ură?
De mii de ori jurat-a contrariu a mea gură!
Chiar de-aş găsi putere astfel spre a-i vorbi
Privirea mea Stăpâne să creadă l'ar opri!

NERON

Ascuns aici aproape, voi fi ca şi cu tine,
Iubirea ţi-o ascunde în suflet cât mai bine
Cuvinte tăinuite nu vei putea avea:
Voiu auzi de-acolo pân' şi privirea ta!
Pieirea-i însemna-va neertătoarea plată
A unui gest ce-i face ca să-i mai placi odată

JUNIA

Vai! De mi-e dat a-ţi cere o rază de noroc,
Ingăduе-mi stăpâne să nu-l mai văd deloc!

SCENA IV-a

Neron — Junia — Narcis

NARCIS

Britanicus stăpâne, pe-a lui princesă cată.
S'apropie...

NERON

Să vie.

JUNIA

Stăpâne!

NERON

Vă las, iată!
Norocul lui e în mâna-ţi şi nu în braţul meu.
Vă îndul t gândeşte aiuncă că văd şi eu!

SCENA V-a

Junia — Narcis

JUNIA

Tu eşti Narcis? Aleargă spre al tău Stăpân
mai bine
Şi-i spune... Sunt pierdută. Şi-l văd venind
spre mine.

SCENA VI-a

Junia — Britanicus — Narcis

BRITANICUS

Ce clipă fericită la tine m'a adus
Cum? Pot să-ţi spun şi-acuma aceia ce ţi-am
spus?
Dar în plăcerea asta ce grije mă doboară?
Te-oi revedea Domniţa de-acum şi-a doua oară
Doar prin înşelăciune să smulg azi scris va
Plăcerea ce-mi dăduse şi în fiecare zi?
Ce noapte! Ce trezire! Privirea-ţi şi sfiala
Ce vin' avea amantul? Ce demon prea gelos
Mi-a refuzat onoarea de a muri frumos?

Vai! în înfrigurarea în care-ai fost cuprinsă?
Mi-a aruncat în taină vreo plângere aprinsă?
Princesă coborât-ai spre mine dorul tău?
Gânditu-te-ai că 'n mine i-atât noian de rău?
Tăcere! Ce primire! In faţă-mi pironită!
Astfel mângâe ochi-ţi sărmana mea ursită?
Vorbeşte: Suntem singuri. Duşmanul înşelat
In timp ce stăm de vorbă i-aiurea în palat...
Să nu ne pierdem vremea cât timp de-aici
lipseşte.

JUNIA

Aicea pretutindeni puterea lui domneşte.
Chiar zidurile astea acuma pot vedea
Căci împăratu-i veşnic orunde, dacă vrea.

BRITANICUS

Decând atâta frică înăbuşe trufia?
Iubirea ta se'npacă de-acuma cu sclavia?
Dar unde-i acel suflet ce veşnic îmi jura
De-a face chiar pe Neron gelos de soarta mea?
Mai bine-alungă teama de care eşti cuprinsă
Credinţa 'n mine astăzi în inimi nu e stinsă,
Şi din priviri cinsteşte mulţimea greul meu
Ştii c'a lui Neron mamă va fi cu noi mereu
De-a lui purtare Roma, e însăşi în jicnire...

JUNIA

Vorbești cu totul altfel decât a ta gândire...
Tu însuți altă dată mi-ai spus de mii de ori
Că Roma îi cinstește alesele-i comori.
Mereu pentru virtutea-i găseai cuvinte alese
Desigur că durerea dă vorbe ne'nțelese...

BRITANICUS

Mă miră aste vorbe să ți-o mărturisesc:
Nu ca să-i lauzi firea venii să te găsesc.
Cum? Pentru-ați spune 'n taină durerea mea adâncă
Abea găsesc o clipă de fericire încă
Și 'n clipa asta scumpă tu vrei neapărat
Să lăudăm dușmanul ce m'a îngenunchiat?
Cine-a putut din tine alt suflet azi să facă?
Chiar ochii tăi acuma au învățat să tacă.
Ce văd? Ți-e teamă ochii să-i ții în ochii mei?
Iți place oare Neron? Ca să mă uiți tu vrei?
A! dac'aș crede asta! Pe zei! îmi luminează
Aceasta turburare ce 'n suflet 'mi s'așează.
Vorbește. 'N amintirea-ți eu nu mai pot trăi?

JUNIA

Retrage-te. Impăratul de-acuma va veni.

BRITANICUS

Narcis, după această lovire ce-mi rămâne?

SCENA VII-a

Neron — Junia — Narcis

NERON

O clipă...

JUNIA

Nici o vorbă nu pot s'aud stăpâne!
Ți-oi asculta. Și-acuma îngâdue-mi, așa,
O lacrimă pe care el n'o poate vedea!

SCENA VIII-a

Neron — Narcis

NERON

El bine! Vezi furtuna iubirei pătimașe
Narcis, chiar în tăcere li-i patima trufașe...
Ea îl iubește, astfel, ca să n'o știu nu pot.
Voiu face-o sărbătoare din fire ca să-l scot...
...Voiu face din durerea-i o dulce 'nchipuire!
Îl chinue 'ndoiala în marea lui iubire!

Eu o urmez. Rivalul te-așteaptă disperat...
Prin bănueli dibace să-l faci mai nendurat...
Și'n timp ce 'n fața-mi dânsa îl plânge cu tărie
Fă-l să plătească bine norocul ce nu-l știe!

NARCIS (singur)

Norocul azi te chiamă din nou în cnreaja lui
Narcis. Inpotrivire vei înce ca să pui?
Să ducem pân' la capăt această unelire
Ce-aduce-al nostru bine și-a lor nenorocire!

ACTUL III-lea

SCENA I-a

Neron — Burrus

BURRUS

Se va supune Pallas.

NERON

Cu ce ochi însfârșit
Văzù azi a mea mamă orgoliul ci lovit?

BURRUS

Nu te 'ndoì că astă lovire nu o doare
Și nici că mâini durerea-i n'o fi scăpărătoare;
De mult nemulțumirea-i să fulgere a 'ncepuț
Și ca nu se oprește pe drumul ce-a bătuț!

NERON

Dar cum? Ce gând anume hrăne,te ea tăcută?

BURRUS

Stăpâne, Agrippina mereu va fi temută.
Soldaţii, Roma 'ntreagă cinsteşte neamul lor,
Germanicus trăieşte în ochii tuturor.
Ea ştie tot ce poate; cunoaşte a ei trufie,
Şi ceia ce mă face s'o tem mai cu tărie
E că tu însuţi cauţi s'apei dureri ei
Şi-i dai în mână arme de preţ, fără să vrei?

NERON

Eu Burrus?

BURRUS

Da. Iubirea te'nlănţuie Stăpâne!

NERON

Te înţeleg prea bine dar răul, rău rămâne...
A! sufletu-mi îşi spune mai mult de aî îmi spui
Vreau însfârşit iubirea s'o simt...

BURRUS

Tu presupui,
Şi mulţumit Stăpâne de-o îndărătnicie
Te temi de-un rău ce n'are putere din prunc'e
Dar dacă 'n datoria supremă, gândul tău
Ar vrea să nu mai fie încătuşat de rău;
De vrei să 'ntrebi ce glorii purtai cd'n'oară,
De vrei în amintire s'aduci a doua oară
Virtuţile pe care Octavia le-avea,
Şi dragostea-i curată ce 'nvinge ura ta,
Şi dacă ocolind'o pe Junia Stăpâne
Ţi-ai osândi privirea să n'o vezi azi nici mâne,
Orcare-ar fi iubirea ce ţi o închipueşti:
Nu poţi iubi Stăpâne, când nu vrei să iubeşti!

NERON

In tine m'aş încrede când în clipite grele
Ar fi să aperi faima ce-o vreau armatei mele,
Sau când, chemându-ţi gânduri senine în Senat
Ai cumpăni destinul acestui mare Stat;
Mi-aş sprijini tot gândul pe-a ta destoinicie
Dar crede-mă, iubirea i-o grea filosofie...
Da ...Burrus, şi de aceia acuma nici nu vreau
Tăria-ţi în iubire judecător s'o iau!
Te las. De ea departe prea grea îmi e iubi ea.

SCENA II-a

BURRUS

A! în sfârşit azi Neron îşi dă pe faţă firea.
Sălbătăcia-i Burrus ce-ai vrut ca s'o mlădii
In mâna ta prea slabă zadarnic vrei s'o ţii.
In ce fel de păcate se va întinde oare
O! zei! Ce sfat lua-voi în astă clipă mare?
Mi-ar da puteri Seneca în Roma dac'ar fi.
Primejdia departe n'o poate bănui...
Dar... dacă Agripinei, vorbindu-i pe 'ndelete
Aş reuşi... A! iat'o! Norocul mi-o trimite...

SCENA III-a

Agrippina — Burrus — Albina

AGRIPPINA

Ei bine! 'n bănuiala-mi atunci m'am înşelat?
Şi tu ai doar o faimă de sfetnic minunat!
E în exil azi Pallas, ce are vina toată,
De-a fi crescut în cinste pe-al tău stăpân odată,
Şi tu o ştii prea bine că fără sfatu-i greu
Nu adopta Claudiu atunci pe fiul meu...

Ce spun? Soţiei sale potrivnică-i dădură...
Pe Neron îl desface de sfânta legătură...
Gest demn de-un sfetnic mare, duşman al linguşirii
Ales să pue stavili în patima iubirii!
In slavă s'o ridice şi 'n suflet să-i învie
Dispreţul pentru mamă, uitarea de soţie!

BURRUS

O! doamnă, pentru aceasta prea grabnic m'o-sândeşti
Ce vină-aşa de mare putea-vei să-i găseşti?
Căci Pallas e de vină pedeapsa dacă-i dată
De mult al lui orgoliu cerea această plată
Şi împăratul astăzi nu face altceva
Decât s'asculte Curtea ce'n taină 'l osândea.
Ce-a mai rămas nu-i oare un rău atât de mare
Octavia de plânge afla-va îndurare...
Dar fiţi mai liniştită. Cu gesturi de alt soiu
'I l'aţi aduce poate pe Neron înapoi...
Cu-ameninţări de acestea mai rău i-aprindeţi ura.

AGRIPINA

Zadarnic se încearcă să mi se'nchidă gura...
Văd dar c'a mea tăcere dispreţ a răscolit...
Că-i prea mult să dai cinste la tot ce-am făurit.

Cu Pallas nu se duce de-acum toată puterea
Destulă îmi rămâne ca să-mi răzbun durerea!
Azi fiul lui Claudiu pricepe rostul său
In crima pentru care am doar părere de rău...
Voiu merge, n'avea teamă, ca să-l arăt oştirii
Să-i plâng copilăria jertfită uneltirii
Şi s'o silesc ca mine să plângʼacest păcat,
Se va vedea de-oparte un fiu de împărat
Cerând din nou credinţa ce pentru-ai lui
jurat-a,
Pe fiica unui Caesar va auzi armată,
Fiul lui Enobarbus de alta s'o vedea,
Seneca şi cu Burrus fiind de partea sa...
Ei ce prin mine fost-au scăpaţi de exilare
Veniţi să 'npartă'n faţă-mi, puterea cea mai
mare!
Voiu spune despre crima comună, ce n'am
spus,
Se va cunoşte drumul pe unde l'am adus,
Spre-a da puterei voastre urâtă'nfăţişare
Voiu da de ştire toată nevolnica purtare...
Şi voiu vorbi de toate; exil, asasinat
Otravă chiar...

BURRUS

Să creadă nu veţi găsi soldat.
Vor şti ca să respingă nedreapta 'nşelăciune
A unui martor care păcatele îşi spune...

Cât despre mine care cu zel te-am ajutat,
Şi care chiar armata pe mâna lui am dat,
Nu mă căesc o clipă de zelul de-altădată,
Căci el ca fiu urmat-a la tron pe al său tată.
Pe Neron adoptându-l Claudiu dăruia
Un drept fiului vostru ce fiul lui l'avea...
Putea să-l cheme Roma. Tot astfel şi Tiberiu
Cel adoptat de August a stăpânit imperiu,
Iar tânărul Agrippa fiu drept, a încercat
Zadarnic să-şi ia tronul de altul ocupat.
Puterea lui cu pilde de-acestea 'ntărită
Nu va putea să fie de tine azi slăbită...
Şi dacă el m'ascultă de astădată iar
Şi va fi bun, mânia-ţi s'o pierde în zadar.
Am început şi planul până la sfârşit voiu duce.

SCENA IV-a

Agripina — Albina

ALBINA

Dar ce porniri de ură durerea vă aduce?
Putea-va împăratul să rabde'n aşa fel?

AGRIPINA

In faţă-mi să se-arate putea-va oare el?

ALBINA

Pe zei! Ascunde'i Doamnă, această grea mânie
Cum oare? Pentr'o soră sau frate, scris să fie
Să răscoliţi odihna vieţei voastre'ntregi?
Chiar dragostea în Caesar cu lanţuri vrei s'o legi?

AGRIPINA

Dar nu vezi până unde ajunge cu strivirea?
Potrivnică acuma îmi dă nenorocirea.
Funesta-i legătură curând de n'oiu lovì,
Voiu pierde locul, astfel nimic nu voiu mai fi...
Octavia zadarnic e'n cinste ne'ntrecută
Căci nimenea n'o ştie, de nimeni nu-i temută...
Iertarea, toată cinstea ce'nprăştiam doar eu
Imi atrăgeau respectul poporului mereu...
O alta azi pe Caesar, venind mi-l ia din mână,
Ea va avea puterea de soaţă şi stăpână,
Şi fructul desmierdărei, atâtea mari cinstiri
Tot, deveni-va preţul unicei ei priviri!
Ce spun? Sunt ocolită şi chiar de-acum uitată
Oh! nu mai pot Albino să cuget înc'odată...
Când trebuia pornirea-i fatală să-i opresc
Azi Neron, Neron... Iată, potrivnicu-i zăresc.

SCENA V-a

Britannicus — Agripina — Narcis — Albina

BRITANNICUS

Duşmanii noştri Doamnă pot fi învinşi se pare
Nenorocirea noastră găseşte ascultare...
Prietenii ce-alt-dată erau atât de-ascunşi
Când ne pierdeam tot timpul doar de dureri pătrunşi,
Inflăcăraţi de-a noastră povară ne'ndurată
Vin lui Narcis să spue durerea lor curată...
Nu stăpâneşte Neron de-acuma liniştit
In ciuda sorei mele, pe-aceia ce-am iubit,
De eşti şi-acuma gata să'nfrunţi a lui trufie
Pe trădător putea-vom chema la datorie...
Senatul jumătate i-acum pentru-amândoi...
Pison şi Plaut, Sila...

AGRIPINA

Ce spui? Sunt ei cu noi?
Pison şi Plaut, Sila... Nobleţea se porneşte...

BRITANNICUS

Aceste vorbe Doamnă văd dar că vă mâneşte...

Nehotărâtă astfel, povara-ţi însfârşit
Se teme c'o să aibă de-acum tot ce a dorit...
Nu! Prea adânc săpat-ai a mea dispreţuire...
Eu n'am nici un prieten să-i temi a lui pornire
Nici unul nu-mi rămâne, căci ţi ai făcut un cult
Să-i depărtezi de mine, să-i cucereşti de mult...

AGRIPINA

Dă bănuelii tale credinţe mai puţine
Scăparea noastră atârnă de mine şi de tine...
Făgăduii. Ajunge. Orcâ'i duşmani găsii
Nu schimb nimic din câte eu îţi făgăduii...
Zadarnic fuge Neron de ura-mi ne'ndurată
Pe mamă să asculte va trebui odată
Voiu încerca cu forţa, cu bunătate-apoi,
Sau însumi eu, alături de a ta soră, voiu
Păşi să semăn teama-mi şi grijile i fatale
S'adun pe toţi de partea jelaniilor sale,
Voiu asedia pe Neron de-acum în orcefel...
Mă duc. De crezi în mine să nu dai ochi cu ei.

SCENA VI-a

Britannicus — Narcis

BRITANNICUS

N'ai vrut să-mi dai tu oare nădejdi înşălătoare?
Să cred ceva din câte mi-ai povestit tu oare?
Narcis...

NARCIS

Da. Dar Stăpâne să ştii că nu acì
E dat să afli taina ce eu ţi-oiu povestì
Hai dar. Ce -aştepţi acuma?

BRITANNICUS

Ce-aştept? Ce întrebare!
Vai!

NARCIS

Spune-mi...

BRITANNICUS

Dacă iarăş, acum, prin înşelare
Pot să revăd...

NARCIS

Anume?

BRITANNICUS

Roşesc, dar în sfârşit...
Scăparea-mi e'n alt suflet cu mult mai liniştit.

NARCIS

Chiar după cele spuse o crezi tot credincioasă?

BRITANNICUS

Nerecunoscătoare o cred, şi sângeroasă,
Şi demnă de mânia-mi, dar simt fără să vreau
Că-i dau mai multă cinste decât aş vrea să-i dau.
In marea-i rătăcire simţirea mea cutează
O iartă,-i dă dreptate şi-o idolatrizează!
Aş vrea să port credinţa ce simt că am pierdut
Şi-aş vrea să'nnăbuş vorba şi s'o urăsc tăcut!
Căci cine poate crede cu'n suflet bun şi mare
Ce duşmănise curtea această trădătoare
Renunţă de odată la glorii şi'ntr'o zi
Slujeşte josnicia acelui ce-o răpì!

NARCIS

Dar cine ştie oare de nucumva'n tăcere

Nu s'a gândit la Neron şi la a lui cădere?
Prea sigură că ochii în umbră nu vor sta
Fugea mereu, ca Neron să-i poată căută,
Şi să-l aţâţe astfel cu-o glorie cerşită
Să biruie-o mândrie ce-a fost nebiruită!

BRITANNICUS

Nu pot s'o văd atuncea?

NARCIS

Stăpâne, sunt mâhnit
Dar ea acum primeşte pe noul ei iubit...

BRITANNICUS

Ei bine. — Atunci să mergem. Dar ce văd?
Ea să fie?

NARCIS *(aparte)*

O! zei! Să ducem ştirea aceasta la domnie!

SCENA VII-a

Junia — Britannicus

JUNIA

Te du de-aici îndată şi fugi de o furtună
Pe care-a mea trufie în contra-ţi o adună.
E în mânie Neron. Nu ştiu cum am fugit
In timp ce a sa mamă în drumu-i l'a oprit.
Te du şi ia cu tine iubirea mea întreagă
Va fi o zi când ochi-ţi vor să mă 'nţeleagă...
O! chipul tău în mine îl port necontenit...
Nimic nu-l poate şterge...

BRITANNICUS

Te-ascult nedumerit,
Vrei dar prin a mea fugă plăcerea să-ţi asiguri
Vrei libertatea 'n ale iubirei tale friguri
Desigur că în faţă-mi o tainică ruşine
Te-opreşte să guşti fructul plăcerei cât mai bine

Ei bine, mă duc, iată...

JUNIA

Dar fără a cârti...

BRITANNICUS

Măcar mai multă luptă ai fi putut găsi.
Nu murmur dac'a noastră prietenie trece
De partea celui care norocul îl petrece
Şi dacă strălucirea domniei te-a orbit
Şi dacă sorei mele norocul i-ai răpit!
Dar murmur când văd astăzi că-ţi place-atât mărirea
De care prea departe ţi-am socotit gândirea.
Nu. Află încodată că sufletu-mi rănit
Doar pentru-această faptă era nepregătit!
Văzui cum nedreptatea mereu m'apasă iarăş
Văzui cum ai mei duşmani au cerul chiar tovarăş
Atâta chin mânia-mi nu o putea seca
Mai rămânea durere şi chin: uitarea ta!

JUNIA

In vremi mai fericite, o! dreapta-mi nerăbdare
Păreri de rău ţi-aduse când nu-mi dădeai crezare,
Azi Neron te-ameninţă şi 'n clipa ce-o trăiesc
Am alte griji pe seamă decât să te rănesc...
Te du şi crede 'n mine şi nu-ţi mai plânge firea
Căci Neron sta aproape şi-mi poruncea lovirea.

BRITANNICUS

Cum? Crudul!

JUNIA

Martor astfel la tot ce-aveam să-ţi spui
Ţintea a mea privire cu cruzii ochii ai lui.
Pornit să se arunce cu'ntreaga-i răzbunare
De-aşi fi 'ncercat o vorbă să-ţi spun, de adorare.

BRITANNICUS

...Deci Neron ne-ascultase Prinţesă? Insă vai!
Puteai să lupţi şi totuşi să mi-o arăţi puteai...
...Ar fi putut pe mine să fulgere orbeşte...
Iubirea-i mută oare? Sau altfel nu vorbeşte?
Cu 'n gest în liniştire aş fi putut să 'ncap!
Fu scris...

JUNIA

Fu scris tăcere ca astfel să te scap!
De câteori alt-dată — de vrei destăinuire —
Puteam că să-ţi fac parte de a mea neliniştire,
De câteori suspinul pe buze nu-l opream
Şi-ţi ocoleam privirea pe care-o căutam...
Ce trudă-i în tăcere să 'ntâmpini vai! iubitul
Şi să-i asculţi jelirea, chiar tu să-i dai cuţitul,
Când numai c'o privire tu l'ai fi mângâiat!...
...Dar câte lacrimi calde privirea i-ar fi dat!
Ah! dar mi-aduc aminte că de dureri pătrunsă
Nu mă simţeam adesea destul de bine-ascunsă

Şi îmi temeam paloarea ce sta pe fruntea mea
Găseam c'a mea privire prea mari dureri purta
Credeam mereu că Neron, în marea lui furtună
Mi-o cere socoteală de dragostea-mi nebună...
Iubirea mea zadarnic cercam s'o stăvilesc...
O! şi-aş fi vrut mai bine să nu ştiu să iubesc!
Dar vai! Sortiţi să ducem cu noi atâta bine
El ştie tot ce zace în sufletu-mi şi 'n tine.
Hai! Inc'o lovitură! Fereşte-te de el...
Aşteaptă-o altă clipă şi-ţi voiu vorbi altfel...
De alte mii de taine eu îţi voiu da de ştire.

BRITANNICUS

A! e prea mult aceasta. Prea multă chinuire!
Norocu-mi, a mea crimă şi bunătatea ta!
Ştii tu ce duci cu tine când mă goneşti aşa?
(aruncându-se la picioarele Juniei)
Când voiu putea ertare să-ţi cer cum se cuvine?

JUNIA

Dar ce faci? Indurare! Căci iată Neron vine!

SCENA VIII-a

Neron — Britannicus — Junia

NERON

Mergi înainte Prinţe, cu-aceste dulci porniri...
Pricep şi bunătatea-ţi prin aste mulţumiri...
Da oamnă... DCând aicea îl prind îngenuchiat
Dar îmi va da şi mie ceva neapărat!
V'ajută aceste locuri. Te ţiu deci înainte
Să-i uşurez aceste cascade de cuvinte...

BRITANNICUS

ŞVoiu pune la picioare plăcerea şi al meu chin
Or unde bunătatea-i va vrea sa mă închin
Aceste locuri însă de care-o ţii legata
Nu-mi vor mira privirea nicicum şi niciodată

NERON

Ce spus-au ele oare acum de nu ţi-am spu
Că-mi datoreşti respectul, că vreau să-mi fi
supus?

BRITANNICUS

Dar ele nu văzură cum am crescut mereu
Ca eu să-ţi fiu supusul şi tu stăpânul meu

Şi n'au crezut o clipă când ne priveau mai bine
Că într'o zi Domiţiu va fi stăpân pe mine...

NERON

A hotărât destinul cum vrù, al nostru trai
Mă supuneam atuncea şi tu te supuneai
De nu ştii ce înseamnă nici astăzi o povaţă
Eşti tânăr şi aceasta grăbeşte-te şi-o 'nvaţă...

BRITANNICUS

Dar cine-o să mă înveţe?

NERON

Imperiu, Roma, tot...

BRITANNICUS

Dar Roma-ţi dărueşte în dreptul tău, socot,
Tot ce-i mai crud în forţă şi'n marea nedreptate
Otrava şi răpirea, divorţul tot şi toate...

NERON

Nu. Roma nu aruncă priviri care pătrund
In tainele ce însumi de dânsa le ascund
Ia pildă de respectu-i.

BRITANNICUS

Cunosc ce Roma cere...

NERON

Dar cel puţin ea tace: Ia pildă de tăcere!

BRITANNICUS

A! Neron se arată pe faţă, cel puţin!

NERON

De-a tale vorbe Neron s'a săturat deplin!

BRITANNICUS

In toţi trăia dorinţa de binecuvântare...

NERON

Orcum aş fi mi-ajunge să fiu temut mai tare!

BRITANNICUS

Pe Junia o judec greşit sau gândul tău
Nu merită din parte-i decât păreri de rău!

NERON

Când cel puţin eu nu ştiu ce-i taina de a-i place
Ştiu arta de-a înfrânge un duşman ce nu tace!

BRITANNICUS

Orcare-ar fi furtuna ce-aş întâlni în drum,
Dispreţul ei, atâta, m'ar doborî acum...

NERON

Doreşte-l. Asta este unica-mi năzuinţă...

BRITANNICUS

Mândria de a-i place mi-e singură dorinţă...

NERON

Ţi-a spus'o doar adesea şi poţi să fii senin...

BRITANNICUS

...Eu nu-i pândesc vorbirea şi gândul cel puţin
...O las ca să vorbească de tot ce-mi vrea făptură
Şi nu m'ascund alături spre a-i închide gura...

NERON

...Te-am înţeles. Ei bine să vie garda...

JUNIA

... Vai!
E al tău frate. Spune ce alte gânduri ai?
Stăpâne! Mii de rele loviră-a lui fiinţă
Putu durerea-i vie să-ţi nască vreo dorinţă?
Ingădue prin sânge legând pe amândoi
Să fug de-a ta privire şi de a lui apoi...
Căci fuga mea opri-va pornirile fatale,
Când eu mi-oiu duce viaţa de-acum printre vestale.
Şi nu râvni iubirea nenorocit-a mea...
Invinueşte zeii ce-au vrut să fie-aşa!

NERON

Pornirea asta Doamnă, e stranie, ciudată...
In casa ei, voi paznici s'o duceţi de îndată...
Britannicus să fie închis fără cârtire...

BRITANNICUS

Aşa pricepe Neron să lupte în iubire!

JUNIA

Să trecem în tăcere cumplita viejlie...

NERON

Să se supue garda şi mult să nu' ntârzie!

SCENA IX-a

Neron — Burrus

BURRUS

Dar ce văd? Zei!

NERON *(fără să vadă pe Burrus)*

Mai mare iubirea li-i acum
Recunoscui şi mâna ce i-a unit în drum...
In faţă-mi Agrippina venind adineoare
Şi prelungind şederea cu vorbe trecătoare
N'a vrut decât să joace acest netrebnic joc.
(văzând pe Burrus)
Vreau ca să ştiu de mama mai e în acest loc.
Vreau în palat de-acuma mereu să se găsească
Şi 'n locul gardei sale, vreau garda-mi s'o păzească.

BURRUS

Dar cum stăpâne, oare pe mama ta...

NERON

Destul!
Nu ştiu ce plan anume te face necredul
Dar văd de-un timp că toată dorinţa mea fi-
rească
Găseşte în tine-un sfetnic ce vrea să mă o-
prească...
Răspunde-mi cât mai iute sau dacă nu vei vrea,
Vreau alţii să răspundă de tine şi de ea!

Cortina.

ACTUL IV-lea

SCENA I-a

Agrippina — Burrus

BURRUS

Da Doamnă, pe'ndelete veţi spune cât de multe.
Aci, el însuşi, Caesar doreşte să v'asculte,
Şi dac'a lui poruncă vă ţine în palat
E poate din dorinţă de-a sta cu voi la sfat...
Orcum, de pot gândirea s'o spun adevărată
Nu-i amintiţi o clipă că v'a rănit odată...
Acuma, mai degrabă prietenoasă fiţi,
Să v'apăraţi Stăpână, dar să nu-l osândiţi
Priviţi: pe el doar curtea în cinste azi îl ţine,
Deşi ţi-e fiu şi încă deşi-i stăpân prin tine...
El, mai presus de toate e împărat, iar voi
Sunteţi supusă Doamnă puterei caşi noi...
Căci după cum loveşte sau după cum mângâe
De tine fuge curtea sau vrea ca să rămâe...
Se caută-al lui sprijin în sprijinu-ţi astfel...
Dar iată împăratul...

AGRIPINA

Lăsaţi-mă cu el.

SCENA II-a

Neron — Agrippina

AGRIPPINA *(aşezându-se)*

Apropie-te Neron şi stai colea 'n tăcere.
Să-ţi spulber bănuiala, aceasta 'mi se cere
Nu ştiu ce crimă-anume făcut-am, dar orcum
De 'ntreaga mea purtare te-oiu lumina acum.
Domneşti. Venind pe lume, prăpastie, ştii bine
C'a fost între imperiu atuncea şi 'ntre tine,
Iar drepturile sfinte ce-ai mei strămoşi aveau
In Roma, fără mine, zadarnice erau...
Când osândita mamă a celuilalt, se ştie
Lăsase pe Claudiu de-odată 'n văduvie,
In rândul celor care pândeau iubirea lui
Şi care ajutorare cerşeau atunci orcui
Doream şi eu iubirea-i, în patima unică
De-aţi da odată tronul, spre care mă ridică.
Innăbuşii mândria. Pe Pallas îl rugai,
Stăpânul lui ce zilnic în braţe-l mângăiai
Află pe nesimţite în ochii de nepoată
Iubirea către care vroiam să-l duc odată.

Dar marea legătură de sânge din noi doi,
Incetul, pe Claudiu îl depărtă apoi,
Căci nu'ndrăsnea să aibă pe fica unui frate...
Senatul se mlădie, c'o lege 'n nedreptate
Avui soţ pe Claudiu şi Roma'ntreag'avuì.
Izbândă-i pentru mine, dar pentru tine nu-i...
...In neamu-i, după mine, intrat-ai fără frică.
Te fac părtaş la cinste şi-ţi dau pe a sa fiică
Silanus fără dânsa rămâne, şi-o iubea —
Şi'nseamnă cu-al său sânge clipita asta grea!
Nimic nu era încă. Ai fi crezut tu, spune,
Că'n locul lui, Claudiu pe ginere va pune?
Să cer ajutorare acestui Pallas vrui
Te adopta Claudiu, învins de sfatul lui.
El te numeşte Neron, puterea'npărătească
Vroì, ca mai'nainte, chiar el, să-ţi dăruiască...
Atuncea, fiecare scrutând trecutul viu
Văzu tot ce gândisem dar vai! era târziu!
Amicii celui care avea destul să'ndure
Ridică zeci de glasuri ce'ncep ca să murmure.
Făgăduind, pe unii cu vorba îi orbesc,
Exilul mă desparte de cei ce uneltesc;
Claudiu, ca să scape de plângerile mele
De lângă fiu goneşte pe-acei ce'n zile grele
Legându-se să meargă cu soarta lui, orcum,
Ar fi putut spre tronu-ţi ca să-i deschidă drum...
Făcuì mai mult. Ales-am dintre ai mei, semeaţă,
Pe-acei ce-aveau să-i dee învăţături în viaţă...

Ţi-am dat apoi şi ţie, conducători din cei
Ce Roma pe atuncea cinstea mai cu temei...
Dispreţuesc urzeala; şi faimei dau crezare,
Pe unii chem, pe alţii trimet în exilare;
Era şi-acest Seneca şi Burrus chiar era
Ce de atunci... Dar Roma pe-atuncea îi cinstea...
Averea lui Claudiu secătuind de-asemeni,
Cu mâna mea ascunsă tu bogăţie semeni...
Spectacole şi daruri, plăceri ce nu se-aleg,
Îţi atrăgeau soldaţii şi chiar poporu'ntreg.
Şi prins de amintirea plăcerei de-altădată
Acest popor presimte în tine pe-al meu tată...
Claudiu 'n astă vreme mergea spre asfinţit.
Privirea lui orbită se-aprinse la sfârşit.
Recunoscu greşeala. Mânat de a lui frică
Pentru-al său fiu cuvinte de dragoste ridică,
Şi vrea — târziu — să cheme prietenii lui bravi
Dar paznicii, palatul, iubirea-mi erau sclavi...
Privii cum năruită pornirea i se curmă,
Şi-am stăpânit eu însă-mi suspinul lui din urmă...
In grijea mea, de formă, durerea-i risipind,
Ii ascunsei jelirea copilului, murind...
Murì. Mii stranii şoapte pornesc spre-a mea ruşine,
Opresc a morţei ştire ce prea de grabă vine,
Şi când acelaş Burrus, de vorba mea pătruns
Pornea să cear'armatei supunere pe-ascuns,

Când tu păşeai spre dânsa sub ocrotirea-mi Mare
Altarele în Roma ardeau cu'nbelşugare...
Prin vorba-mi mincinoasă, poporul ştire vrea
De boala lui Claudiu, când el pe veci dormea...
In fine, când domnia-ţi se întărì de-odată,
Prin jurământul mare ce-ţi dă a ta armată,
El fu văzut. Poporul mirat de soarta-i grea
Atuncea află moartea-i şi-atunci domnia ta.
...Mărturisirea asta ţi-o fac eu, ne'ndurata...
Priveşte toată truda. Priveşte şi răsplata...
De fructul muncei mele, tu cel începător
De şease luni în faţă-mi pari recunoscător,
Când obosit pe semne de un respect prea mare
Ai început de-odată să nu-mi mai dai crezare...
Văzuì cum şi Ceneca şi Burrus, sfaturi dând,
Ţi-aruncă bănuiala şi necredinţa 'n gând...
Setoşi de-a fi de tine învinşi în a lor artă!
Cum, ocrotiţi de tine, mai viu ca de o soartă
Senecion şi Othonul, doi voluptoşi stingheri
Îţi ridica în slavă noianu-ţi de plăceri!
Şi când dispreţuirea-ţi, murmurul ridicându-l
Te-am întrebat ce-i ura ce-ţi stăpâneşte gândul
(Cu ura îţi răspunde ingratul când îl prinzi)
Prin alte noui insulte mânia mi-o aprinzi!
Cu Iunia leg soarta sărmanului tău frate
Şi ei simt fericirea şi vin să mi o arate...
Tu ce faci? Aducând'o pe Iunia acì
Ţi'nchipui, într'o noapte, din nou că poţi iubi.

Văd cum o ştergi din suflet pe-Octavia de-odată
Cum o goneşti când fuse de mine, ţie dată,
Văd în exil pe Pallas şi fratele păzit...
Şi chiar în libertatea-mi lovit-ai în sfârşit...
Cu mâna-i îndrăsneaţă vrea Burrus să mă ţie...
Şi, când, convins tu însuţi de-a ta'nşelătorie,
Ar trebui în faţă-mi să plângi al tău trecut...
Tu-mi poruncşti acuma să-ţi spun tot ce-am făcut!

NERON

Mi-oiu aminti de-apururi că tu mi-ai dat domnia,
Şi făr'de-aţi pune'n faţă mereu mărinimia
Augusta-ţi bunătate ar fi putut mereu
Să se-odihnească astfel pe dreptul gând al meu...
Dar iarăş bănuiala-ţi şi plângerile toate
Făcură să se creadă când fură ascultate
Că tu odinioară — rămâne între noi. —
In numele-mi lucrata-i dar numai pentru voi.
„Onorurile toate — spun toţi — şi cinstea toată
Sunt pentru bunătatea-i răsplaţă ne'nsemnată?
Ce crimă dar făcut-a de-i astfel osândit?
Doar pentru-a se supune ea tronul i-a sortit?
Ca altul să domnească, puterea vrea s'o ţie?"
Nu-ţi spun, că pân'acuma spre-aţi fi pe plac doar ţie

Făcut-am o plăcere, mereu din a-ţi ceda
Puterea, ce jelirea-ţi părea din nou c'o vrea...
Dar un stăpân vrea Roma şi nu vrea o stăpână...
Simţeai şi tu furtuna ce contra mea se mână...
Senatul şi poporul săţuli de-a asculta
Porunca-mi ce nu este decât voinţa ta
Spuneau că'n clipa morţei lăsând puterea-i vie
Claudiu-mi dăruise supunerea-i şi mie...
De mii de ori văzut-ai soldaţii murmurând
Când âţi purtau prin faţă Vulturii rând pe rând...
Trişti, ruşinaţi ei înşişi de-a coborî în tină
Eroii, ce prin vulturi împrăştie lumină...
Orcare altul Doamnă dreptate le-ar fi dat:
Când nu domneşti tu însă, te plângi neîncetat...
Britannicus cu tine-i şi astfel laolaltă
Îi întăreşti puterea în tabăra ceilaltă...
Şi-şi moae mâna Pallas în orşice complot...
Şi când încerc odihnă să caut, dacă pot,
Tu scaperi de mânie şi ură 'nverşunată...
Vrei să arăţi armatei potrivnicu-mi de'ndată...
Această nouă ştire şi'n tabere-a trecut.

AGRIPINA

Eu? Eu să-i dau domnia? Ingrat! Şi-ai fi crezut?

Ce gând mi-ar duce paşii? Ce-aş năzui eu oare?
Ce cinste 'npărătească? Ce rang atât de mare?
A! când sub stăpânirea-ţi nu ştiu cruţarea ce-i
Când cei ce mă acuză pândesc toţi paşii mei
Când eu sunt a ta mamă şi toţi lovesc în mine,
Ce-aş face în mijlocul unei domnii străine?
Mi-ar arunca în faţă nu neputinţa mea
Nici gânduri năbuşite pe când năşteau abea,
Ci crime, pentru tine, în faţă-ţi săvârşite
Şi care de îndată ar fi mărturisite...
Nu poţi să'nşeli gândirea-mi, cunosc urzeala-ţi eu...
Eşti un ingrat de frunte precum ai fost mereu...
Din anii cei mai tineri, eu, ce mângâetoare,
Am smuls din tine numai blândeţi înşelătoare.
Nimic nu te învinse, şi-asprimea-ţi ce rănea
Ar fi putut să curme mărinimia mea.
Ce nenoroc apasă trudita mea fiinţă
Ca dup'atâta muncă s'ajung o prisosinţă?
Am doar un fiu. O! ceruri ce m'auziţi astfel,
Făcutu-v'am vreo rugă ce n'a fost pentru el?
Primejdii, remuşcare şi teamă nu mă 'nghiaţă,
Invinsu-i-am dispreţul şi ntors-am a mea faţă
Când mi-au prezis de-atuncea nenorociri. Orcât
Imi fuse scris făcut-am. Domneşti: Destul atât.
Cu-această libertate ce-mi furi fără de veste
Răpeşte-mi chiar şi viaţa, pe placul tău de este,

Dar prin această moarte, poporul răsculat
Să nu-ţi răpesc'aceia ce-atâta m'a costat...

NERON

E bine-atunci vorbeşte. Cum vrei să-ţi sting mânia?

AGRIPINA

Acelor ce m'acuză să pedepseşti trufia,
Protivnicului astăzi să-i curmi pornirea sa,
Vreau Iunia să-şi poată alege soţ cum vrea,
Vreau să fie liberi şi Pallas în fiinţă.
Vreau să te văd de-acuma după a mea dorinţă,
(Văzând pe Burrus în fundul scenei)
Vreau însuşi acest Burrus ce-acum ne-a ascultat
Să nu mă mai oprească venind la împărat...

NERON

Ei bine, de acuma, smerenia-mi târzie
Vreau s'adâncească'n inimi puterea ta cea vie...
O socotesc această răceală ca un dar
Ce-a noastră înfrăţire va reaprinde iar...
Orce făcut-a Pallas, ajunge,-i uit păcatul,
Britannicus se'npacă de-acum cu împăratul;

Cât pentru-a mea iubire ce zid făcu'ntre noi
Te las să'nparţi dreptatea, cum, crezi, între-
amândoi.
Ii dau aceste vorbe de bucurie grele...
Să se supue garda de-acuma mamei mele.

SCENA III-a

Neron — Burrus

BURRUS

O! împăcarea asta şi-aceste 'nbrăţişeri
Ce fericiri mi-aruncă în suflet, ce plăceri!
Tu ştii dacă'npotrivă-i m'am ridicat vreodată,
Din sufletu-ţi de vrut-am s'o văd îndepărtată...
Şi dacă meritat-am mânia ce-am cules...

NERON

Eu nu vreau să te laud, m'am plâns de tine-
ades,
Da, Burrus. Te crezusem pornit pe învoială,
Dar aspra-i duşmănie azi şterge-a mea'ndoială...
Prea repede ea crede că poate biruì,
Imbrăţişez rivalul dar pentru-al gâtuì.

BURRUS

Stăpâne, cum!

NERON

Mi-ajunge. Vreau moartea ce-o îndură
De-acum să mă desfacă de-a Agripinei ură.
Cât timp trăeşte dânsul pe jumătate sânt!
Duşman! Simt oboseală pentru acest cuvânt!
Şi nu vreau Agripina prin ura-i vinovată
Să-i mai făgăduiască domnia înc'odată...

BURRUS

Ea în curând va plânge atunci acest blestem?

NERON

Chiar înaintea nopţei de el nu mă mai tem...

BURRUS

Şi cine în această pornire-ţi dă povaţa?

NERON

Iubirea, siguranţa-mi şi gloria şi viaţa!

BURRUS

O! nu, orce ai spune, acest nevolnic gând
Nu pot să mi-l închipui în mintea ta născând...

NERON

A! Burrus!

BURRUS

Chiar din gura-ţi pot eu să aflu ştirea?
N'ai tremurat tu însuţi când ţi-a vorbit gândirea?
Gândeşte-te 'n ce sânge de-acum ai să pluteşti...
In inimile toate sătul eşti să domneşti?
De tine ce-au să spue? Ce ură porţi tăcută?

NERON

Inlănţuit de-apururi de gloria trecută!
In faţa mea amorul acela-l voiu avea
Pe care întâmplarea ni-l dă şi-apoi ni-l ia?
Supus vor să mă facă, duşmanul meu mă face,
Sunt împărat eu oare, mereu spre a le place?

BURRUS

Şi oare nu ajunge — îngădue-mi să-ţi spun —
Obştească fericire ce-o dai când poţi fi bun?
Alege cum ţi-e placul. Stăpân eşti şi părinte
Virtuos până acuma, poţi fi şi înainte...
Cărarea e bătută şi paşii cunoscuţi
Păşeşte dar de-acuma din virtuţi în virtuţi...

Dacă linguşitorii pornirea ţi-o animă
Va trebui stăpâne s'alergi din crimă în crimă,
Să-ţi întăreşti asprimea cu alte crime iar,
Şi'n sânge să-ţi speli braţul ce sângeră'n zadar!
Britanicus cu moartea va răscoli credinţa
Prietenilor gata să-i apere dorinţa...
Răzbunătorii crimei găsi-vor noui trufaşi
Ce chiar dup'a lor moarte afla-vor demni urmaşi...
Aprinzi un foc stăpâne ce nu-l stingi niciodată!
Temut de întreg pământul, vei teme lumea toată!
Mereu lovind, cu frică mereu pe alte căi,
Vei număra ca duşmani pe toţi supuşii tăi...
A! pilda fericită ce-ţi dă copilăria
Te-aruncă azi în luptă cu nevinovăţia?
Gândeşti la fericirea ce-o anunţa atunci?
In ce repaos, cerurI! cercat-ai s'o arunci?
...Ce tainică plăcere de-a cugeta şi-aţi spune
De oriunde 'n clipa asta primesc doar vorbe bune...
Nu vezi, de al meu nume, speriat acest popor...
Şi nu mă ştie cerul în plângerile lor...
Porniri întunecate nu-mi fugăresc privirea
Şi văd sburând doar inimi pe unde-mi duc mărirea!
...Aşa gândeai odată. Şi ce schimbare, vai!
Chiar cel mai josnic sânge atunci îl preţuiai!

Odată, mai ţiu minte, Senatul te grăbise
Ca să subscrii sentinţă de moarte, pare-mi-se
Tu te luptai Stăpâne cu hotărârea lor,
Ţi se părea pedeapsă prea crudă un omor,
Şi-apoi plângând durerea dintr'o împărăţie
„Aş vrea, ai spus atuncea, să nu ştiu ce-i a scrie"
Nu! Sau mă crezi pe mine sau azi de-acest venin
Imi va feri doar moartea privirea şi-al meu chin!
N'oiu mai trăi o clipă în faima ce-ţi rămâne
De faci această faptă nevolnică Stăpâne!
(Aruncându-se la picioarele lui Neron)
Priveşte-mă, sunt gata. Nainte de-a pleca
Străpunge acest suflet ce crima nu o vrea.
Şi chiamă pe-acei care azi în cruzimi te mână,
Să vie şi să'ncerce nesigura lor mână...

...Dar văd c'aceste lacrimi îl mişcă pe'mpărat,
Virtutea-i se desparte acum de-al lor păcat...
Să nu mai pierzi o clipă. Numeşte trădătorul
Ce pentru al tău frate ţi-a dat ca sfat: omorul.
Pe fratele tău chiamă şi uită lângă el...

NERON

A! Ce îmi ceri?

BURRUS

Nu-i ură în pieptul lui de fel,
Stăpâne, nici trădare! Ii ştiu curata-i fire,
Răspund de-a lui supusă şi sinceră pornire...
Alerg. Această clipă mai iute s'o trăesc...

NERON

La mine să m'aştepte şi viu să vă găsesc...

SCENA IV-a

Neron — Narcis

NARCIS

Stăpâne, pentru moartea-i e calea rânduită...
Octavia este gata. Locusta renumită,
Şi-a împătrit acuma destoinicia ei...
Ea a făcut să moară un sclav în ochii mei...
Un fier e mai nesigur când viaţa o reteză
Ca noua ei otravă ce mi-o încredinţează...

NERON

Narcis, destul. Văd bine ce griji ai pentru rău
Şi nu vreau mai departe să mergi cu gândul tău.

NARCIS

Cum! Ura, pentru dânsul, ce-a început să tacă
Mi-opreşte...

NERON

Da. Căci Burrus de-acuma ne împacă...

NARCIS

Mă voiu feri Stăpâne să-ţi răţăcesc un vis...
Dar chiar adineaorea el s'a văzut închis
Şi'n inimă jicnirea o va purta o viaţă...
Nu-s vini pe care vremea să nu le dea pe faţă...
El va afla odată că eu eram sortit
Ca să-i întind otrava ce tu i-ai hărăzit...
Putea-vor zeii, mâine, să'nsenineze gându-i?
Dar ce nu faci tu poate, va face el la rându-i!

NERON

De el răspunde Burrus şi eu m'oiu stăpâni.

NARCIS

Dar Junia, Stăpâne, vă va putea uni
Avea-vei pentru dânsul şi-această renunţare?

NERON

Ar fi să dau părerii prea multă 'ncredinţare.
Nu-l socotesc de-acuma ca duşman. S'a sfârşit.

NARCIS

Se ţine Agrippina de ce-a făgăduit...
A reluat asupră-ţi puterea-i fără nume.

NERON

Cum? Ce ţi-a spus ea oare? Ce vrei să spui anume?

NARCIS

S'a lăudat de altfel în faţa tuturor...

NERON

Cu ce?

NARCIS

...Că doar o clipă văzând stăpânul lor
La toată izbucnirea şi furia pornită,
Urma-va, fără veste, tăcerea umilită...
Că cel dintâiu, tu însuţi, te-ai socoti înfrânt...
Smerit c'a ei mândrie te iartă cu'n cuvânt...

NERON

Narcis îmi spune-atuncea ce patimi să întunec?
Prea mare-i povârnișul pe care pot s'alunec,
Și de-mi scrutez simțirea, mergând cu sfatul tău,
Triumfului urma-vor părerile de rău...
Și ce va spune lumea întreagă, ce cuvinte?
Vrei să păşesc pe drumul tiranilor 'nainte?...
Și-apoi, smuncindu-mi Roma onorurile ei,
Să-mi lase doar porecla de-otrăvitor, tu vrei?
Ca paricid va trece această răzbunare.

NARCIS

Vei lua drept călăuză capriciul lor tu oare?
Ai poruncit vreodată tăcere celor mulți?
Vrei tu să-ți pleci urechea și vorba să le-asculți?
Uiți tocmai tu plăcerea ce'n sufletu-ți palpită?
Tu singur vei rămâne învins de a lor ispită?
Dar nu cunoști Stăpâne Romanii tăi atunci!...
Nu, nu. In a lor vorbă nu vei găsi porunci!
Atâta șovăială slăbește-a ta domnie
Și ei vor crede astfel că pot temut să fie!
De mult să poarte jugul s'au învățat, smeriți,
Și preaslăvesc și brațul ce-i ține 'nlănțuiți...
Ii vei vedea de-apururi geloși să-ți placă ție.
...Tiberiu obosise privind a lui sclavie...

Eu însumi, cu-o putere ce nu era a mea,
Pe care cu a mea viață Claudiu mi-o dădea
De zeci de ori, când faima-mi era cu mult mai mare
Zadarnic răscolit-am cumplita lor răbdare...
Te temi de pata neagră a unei otrăviri?
Ucide-un frate. Sora gonește-o din priviri,
Pe-altare Roma face risipă de victime:
Nevinovați să fie, le va găsi ea crime!
In rând cu triste zile din tristul ei trecut
Va pune și pe-acelea când dânșii s'au născut...

NERON

Narcis, a doua oară nu pot să'ncerc lovirea...
Făgăduii lui Burrus, sortit-am întâlnirea,
Mințind și de astă-dată Narcis, eu nu mai vreau
Virtuții lui o armă în contra mea să-i dau.
Dreptatea lui zadarnic o prăvălesc din mine,
Căci nu-l ascult cu'n suflet ce-i stăpânit de sine.

NARCIS

Dar Burrus nu gândește Stăpâne tot așa...
Dibacea-i cinste cruță încrederea ce-o vrea.
Sau mai degrabă 'ntrânșii un singur gând trăește:
Cu-această lovitură puterea lor slăbește...

Vei fi atuncea liber Stăpâne, vei domni,
Acești stăpâni, azi mândri, ca noi vor șovăi...
Cum oare? Nu știi poate ce îndrăsnesc să spue?
De-i crezi pe dânșii, Neron demn de imperiu nu e...
Nu spune și nu face decât ce vrei să-i spui:
Conduce Burrus firea-i ,Seneca minta lui.
Ca 'ntreagă năzuință și ca virtute rară
E ne'ntrecut să poarte un car pe drum afară...
Să cucerească premii nedemne pentru el,
Să joaace-ades în fața Romanilor astfel
Să-și risipească 'n teatre cântarea lui grozavă...
Și să recite cânturi care-l ridică 'n slavă!
In care timp, soldații, când culmea vrei s'ajungi
Vor smulge pentru tine aplauze prelungi!
...Și tu nu vrei Stăpâne să le înăbuși gluma?

NERON

Vin' dar Narcis: Vedea-vom ce-i de făcut de-acuma.

ACTUL V.

SCENA I-a

Britannicus — Junia

BRITANNICUS

Da Doamnă, Neron însuși. O! cine-ar fi crezut!
M'așteaptă să-și doboare mânia cu'n sărut...
Chemat-a tinerețea ce-și duce — aici destinul...
El vrea ca strălucirea ce-o va avea festivul
S'arate câtă pace a coborât în noi
Și mult mai viu să 'ncingă iubirea 'n amândoi...
'Și înăbușe amorul — izvor de ură vie —
Pe tine azi te chiamă să-mi dai dreptate mie.
Iar eu, deși departe de toți ai mei bunici,
Deși, cu-ale lor resturi el se fălește aici,
Decând pentru amoru-mi, pornirea lui azi tace
Și pare că-mi cedează mândria de ați place,
O! sufletu-mi, mă crede, îi iartă ce-a făcut.
Și-i lasă fără murmur în schimb tot ce-am pierdut...

Cum? Despărţit de-acuma eu n'oiu mai fi
de tine?
Cum? Chiar acum putea-voi privi atât de bine
Aşti ochi ce nu-i învinse nici spaimă, nici păcat
Şi care îmi jerfiră imperiu şi 'mpărat!
A! Doamnă! Ce văd însă? Ce nouă grije oare
Inlănţue pornirea aceasta sclipitoare?
Dece când mi-auzi graiul azi ochii tăi cei trişti
Cu lungi priviri spre ceruri îngândurată-i
mişti?
Dece ţi-e teamă oare?

JUNIA

Nu ştie-a mea gândire,
Mi-e teamă însă...

BRITANNICUS

Spune-mi, mă mai iubeşti?

JUNIA

Iubire!

BRITANNICUS

In fericirea noastră azi Neron nu-i părtaş.

JUNIA

Dar îmi răspunzi tu însuţi de gându-i pătimaş?

BRITANNICUS

Il bănueşti şi-acuma de-o nevăzută ură?

JUNIA

Mi-a spus că mă iubeşte; pieirea ta îmi jură...
Şi-acum de mine fuge... Te caută... Ciudat!
O clipă nu aduce aceia ce ţi-a dat...

BRITANNICUS

Dar ce n'aduce clipa, aduce Agrippina.
Ea a crezut că moartea-mi îi va sorti ruina...
Şi datorită grijei cernită de nevoi,
Duşmânii noştri aprigi luptară pentru noi...
Mă 'ncred cu bucurie în vorba ei curată,
Mă 'ncred în Burrus astăzi, chiar în stăpânu-i,
iată!
Şi-l cred asemeni mie prea slab spre a trădà:
Din inimă urăşte sau ură nu mai vrea...

JUNIA

Nu cumpăni pornirea-i cu ce ţi-a dat sorocul...
Pe alte căi vă duceţi şi tu şi el norocul...

Și curtea și pe Neron cunosc de-o zi abea
Dar de 'ndrăsnesc a spune, aci, la curtea sa
Cât de departe-i vorba de-a lor gândire iarăși!
Cum sufletul și gura aici nu sunt tovarăși...
Cu câtă bucurie se 'nșeală toți, mereu...
Cât de străini aicea suntem, și tu și eu!

BRITANNICUS

Dar fie-adevărată sau nu a lui purtare,
Când teamă ai de Neron, el însuși teamă n'are?
Nu, nu. El nu 'ndrăsni-va cu'n astfel de păcat
Mânia să pornească de jos până 'n Senat.
Ce spun? El recunoaște cumplita-i nedreptate,
In ochi-i remușcarea Narcis putu să cate,
El însuși de ți-ar spune Princesă, ce abis...

JUNIA

Dar nu te 'nșeală oare pe tine acest Narcis?

BRITANNICUS

Și pentruce vrei oare să nu-i cred o povață?

JUNIA

Știu eu? In joc Stăpâne i-acuma a ta viață...

Mă tem de-orce; mi-e teamă de-al lor àscuns blestem
De Neron mi-este teamă; de ce mi-e scris mă tem...
Cu-o presimțire neagră ce gându-mi vrea să rumpă
Rămân cu greu departe de-a ta privire scumpă.
Vai! Dac' aceasta pace ce-o sorbì cu-atât nesaț,
In contra vieței tale ascunde-acum vre-un laț,
Și dac'acuma Neron sporindu-și turburarea
A hărăzit în noapte s'ascundă răzbunarea,
De-și pregătește brațul ce va lovi orcum,
De-i cea din urmă oară când îți vorbesc acum...
Ah! Prințe...

BRITANNICUS

Plângi! O tristă și buna mea stăpână
Atâta de departe iubirea ta te mână?
Și cum? chiar azi când Neron de gloria-i trufaș,
Vrea sufletu-ți să-l facă mărirei lui părtaș,
Când toți se'ncred în Neron și toți aci mă'nșeală
Alegi umila-mi viață și-arunci a curții fală?
Cum? In aceleași locuri și în aceiaș zi
Respingi o 'mpărăție și plângi acum aci?
Oprește — aceste lacrimi ce cad fără sfială,
Intoarcerea-mi de grabă va șterge-orce 'ndoială...

S'o naşte bănuiala de voiu mai sta puţin...
Adio. Cu iubire duc sufletul meu plin,
In mijlocul pornirei de oarbă tinereţe
Să văd în ochi doar chipul şi marea-ţi fru-
museţe...
Adio...

JUNIA

Prinţe...

BRITANNICUS

Doamnă, m'aşteaptă. Nu pot sta.

JUNIA

Aşteaptă să te cheme şi-atuncea vei pleca...

SCENA II-a

Agrippina — Britannicus — Junia

AGRIPINA

Dece întârzii Prinţe? Te du în goana mare
Căci Neron se şi plânge cuprins de nerăbdare...
Plăcerea, bucuria, mai viu spre a izbucni
Aşteaptă împăcarea ce-o veţi sărbători
Nu stângeni dorinţa-i atâta de curată
Te du. Iar noi vedea-vom pe Octavia de'ndată...

BRITANNICUS

Mergi Junia cu'n... suflet cu mult mai liniştit
Şi sora-mi ce te-aşteaptă sărut'o negreşit
Veni-voiu cât mai iute să-ţi jur din nou credinţă
Şi spre aţi aduce Doamnă a mea recunoştinţă...

SCENA III-a

Agrippina — Junia

AGRIPINA

Mă'nşel sau poate în clipa acestei despărţiri
Căzură lacrimi calde din tristele-ţi priviri...
Ce turburare iarăş ţi-aşează nori pe gânduri?
Te îndoeşti de pace şi-acum ca'n alte rînduri?

JUNIA

Cu-atâtea clipe triste venite prea curând,
Cu greu astâmpăr grija truditului meu gând...
Vai! Eu abea de bănui minunea asta mare...
Orcum, puteau să-ţi pue în cale stăvilare!
Schimbarea e la curte — un gest obişnuit —
Şi unde e iubire şi teama-i negreşit...

AGRIPINA

Ajunge .I-am spus totul. Şi toate se schimbară:
Să nu-ţi mai lase grija vreo bănuială-amară

Răspund de această pace ce-am făurit'o, eu,
Am chezăşii că Neron va fi supus mereu.
De-ai fi văzut cu câte porniri sentimentale
Mi-a re'nnoit credinţa făgăduelii sale
Cu ce îmbrăţişare opri plecarea mea...
...La despărţire braţu-i cu greu se deslipea...
Blândeţea firei sale, pe frunte 'nprăştiată
In cele mai mici taine s'a coborât de-odată...
Era atuncea fiul ce singur vrea — ţi-o spui —
Să-şi lepede mândria pe sânul mamei lui...
Şi 'ntunecat în urmă, era de bună samă
Un împărat ce sfaturi aşteaptă de la mamă...
Alăturea de dânsul el vru să înţeleg
Chiar taine ce ţin soarta pământului întreg...
Nu. Astăzi se cuvine să-i dau şi lui dreptate,
In suflet nu mai poartă un pic de răutate...
Duşmanii noştri singuri, pândindu-l ne'ncetat
Făceau din uşurinţa-i o armă de luptat...
Dar în sfârşit puterea la rându-le declină,
Din nou va teme Roma pe această Agrippină.
Chiar ştirea soartei mele slăvită-i de pe-acum...
Să nu ne-apuce noaptea într'acest loc, orcum—
Octavia ne aşteaptă să-i dăm sfârşitul tainic
Al zilei ce de bine şi rău ne fuse crainic...
Dar ce aud? Ce sgomot neînţeleg şi vag?
Ce-i oare?

JUNIA

Ceruri scapă-l. Britannicul mi-e drag...

SCENA IV-a

Agrippina — Junia — Burrus

AGRIPINA

Dar unde-alergi tu Burrus? Opreşte-te. Ce 'nsamnă?

BURRUS

Lovit! In agonie Britannicus e Doamnă...

JUNIA

A! Prinţe!

AGRIPINA

'N agonie?

BURRUS

JUNIA

O! iartă disperarea ce-acum m'a copleşit...
Vreau să-l ajut sau moartea vom împărţi frăţeşte...

SCENA V-a

Agrippina — Burrus

AGRIPINA

Ce lovitură Burrus!

BURRUS

Viaţa-mi se sfârşeşte...
Voiu părăsi de-acuma şi curte şi 'mpărat.

AGRIPINA

Cum? Sângele de frate nici groază nu i-a dat?

BURRUS

Şi-au făurit lovirea în taină mult mai mare,
Abea văzu 'mpăratul cum fratele apare.
Se scoală, îl sărută, toţi tac; de-odată el
Cesar, ia cupa 'n mână spre-a închina astfel:
„Ca ziua să sfârşească cu năzuinţi mai bune,
Voiu izgoni din cupă pornirile nebune...
Voi zei, chemaţi în jurul curatelor porniri,
Daţi binecuvântarea acestei reuniri..."
Cu-aceleaşi jurăminte Britannicus se leagă.
Narcis cu bucurie îi umple cupa 'ntreagă...

Dar buzele-i o clipă de cupă s'au lipit
— Nici fierul nu loveşte atât de iscusit —
Şi dintr'odată ochii îşi pierd lumina vie...
El cade fără viaţă, de-odată 'n agonie.
Vei socoti cum crima lovì orcare gând,
O parte se'nspăimântă şi fuge-apoi strigând;
Dar cei ce stau la curte şi-i ştiu lui Neron firea
Chiar dup'a lui privire îşi făuresc privirea...
Pe când la locu-i Neron rămâne tot culcat
Şi par'că nici mirare în crimă n'a aflat...
„Ast rău pe care-l temeţi — vorbi — pornirea-i vie
Adeseori pândiră a lui copilărie".
...Narcis în van s'arată de trişti fiorii cuprins,
Perfida-i bucurie pe faţă s'a aprins...
Şi copleşit de crimă mergeam să plâng de-odat'
Victima, împăratul şi 'ntregul nostru Stat!

AGRIPINA

E el. Vedea-vei dacă sunt eu inspiratoare...

SCENA VI-a

Agripina — Neron — Burrus — Narcis

NERON *(văzând pe Agripina)*

Zei!

AGRIPINA

Te opreşte Neron. O vorbă sunt datoare...
Britanicus pe moarte-i; presimt ce vin' avu...
Cunosc omorâtorul...

NERON

Şi cine-i Doamnă?

AGRIPINA

Tu!

NERON

Eu! Eşti în stare astăzi s'arunci din nou păcatul...
Căci nu-i nenorocire să nu fiu vinovatul...
Şi dac'ar crede lumea întreagă tot ce spui
Prin mâna mea Claudiu pierdut-a viaţa lui...
Iubeai progenitura-i şi moartea-i te pătrunde,
Dar când vorbeşte soarta eu n'am să pot răspunde.

AGRIPINA

Nu! Prin otravă cade Britannicus lovit.
Narcis a dat lovirea şi tu ai poruncit!

NERON

Dar Doamnă, cine poate să-ţi dea această ştire?

NARCIS

Stăpâne, bănuiala ţi-aduce umilire?
Britannicus fu Doamnă mânat de un alt gând
Ce v'ar fi dat desigur păreri de rău curând...
Ţinând mult mai departe decât la căsnicie
Te-ar fi lovit cu însăşi a ta mărinimie...
Te înşelă de-apururi şi sufletu-i rănit,
Ar fi chemat odată trecutu-i oropsit...
Primeşte, dacă soarta prielnică se'arată
Primeşte, dacă viaţa ce-i fuse-ameninţată
Pe-a mea credinţă Caesar o lasă 'nseninat...
Duşmanilor rămâne jelirea ne-apărat...
Nenorocirea asta s'o creadă cât mai mare,
Dar voi...

AGRIPINA

Urmează... Neron cu sfetnicii ce i are
Prin fapte glorioase va străluci'ntre noi...
Urmează. Nu făcut-ai un pas spre-a da'napoi...
Când tu lovind în frate începi atât de bine
Prevăd că lovitura va merge pân'la mine...
In fundul firei tale doar ură-mi porţi, şi-o ştiu,
Ţi-e jug mărinimia sub care eu te ţiu...

Dar vreau a mea pieire zadarnic'-a o face,
Nu crede că prin moarte am să te las în pace,
Căci Roma, cerul, viaţa ce ţi-am menit cândva
Orcând şi pretutindeni m'or scoate'n faţa ta...
Mii remuşcări — drept furii — te-or urmări grăbite,
Vei vrea să scapi de ele prin crime mai cumplite,
Pornirea-ţi ameţită de drumul ce-o gonì
Cu sânge nou apusul îl va pecetluì...
Dar cred că totuşi cerul, sătul de-atâtea crime
Va pune şi pieirea-ţi în marea de victime;
Acoperit de sânge ce nu-ţi făcuse rău
Vei fi silit să'nprăştii odată şi pe-al tău...
Şi numele-ţi părea-va în rasa viitoare
Tiranilor de frunte, ocară strigătoare...
Aşa-ţi văd viitorul şi ţi-am vorbit deschis...
Adio. Mergi de-acuma...

NERON

Urmează-mă Narcis!

SCENA VII-a

Agripina — Burrus

AGRIPINA

A! cer! Cu bănuiala-mi ce mult păcătuisem
Dând lui Narcis crezare pe Burrus osândisem...

Văzut-ai Burrus oare, când Neron s'a retras
Ce reci priviri de groază mi-a dat ca bun rămas?...
S'a înplinit de-acuma, nimic nu-l mai opreşte...
Prezicerea fatală o simt cum se 'nplineşte,
La rândul tău simţi-vei al crimelor tumult...

BURRUS

A! Doamnă! Eu trăit-am cu azi, o zi mai mult!
Dea cerul deci ca mâna-i din fericire crudă
Cu sângele-mi să'ncerce din nou a crimei trudă,
Să nu-mi fi spus de-acuma, cu tristul atentat
Cât nenoroc pândeşte sărmanul nostru Stat!
Nu crima mă 'nspăimântă acum atât de tare
— Căci gelozia poate un frate să doboare —
Dar de mi-e dat durerea s'o spun neapărat:
El, când privea cum moare, era înseninat...
A lui privire rece a prins de-acum tăria
Tiranului ce'n crimă şi-a dus copilăria...
Sfârşească deci, eu însumi îl chem spre-a doborî
Un sfetnic ce-l urăşte cât poate el urî!
Nu-i ocolesc mânia ce-o simt în el întreagă
Şi moartea ca de trăsnet mi-o fi şi cea mai dragă!

SCENA VIII-a

Agripina — Burrus — Albina

ALBINA

A! Doamnă! A! Stăpâne, spre Caesar alergați
De propria-i pornire veniți ca să-l scăpați.
El pierde pe vecie pe-aceia ce-o iubește...

AGRIPINA

Cum? Iunia, ea însăși, cu moartea se'nfrățește?

ALBINA

Spre-al frânge cu-o durere cum nu mai e la fel
Ea, fără ca să moară, e moartă pentru el...
Știți cum din aste locuri pornì înspăimântată,
Se prefăcu că merge spre-Octavia, când iată,
Cât ai clipì se'ndreaptă, gonind spre alte căi
Iar eu, urmai speriată, cu ochii, pașii săi...
Orbită de durere ea părăsì palatul:
Zări întâiu statuia lui August-Impăratul,
Picioarele statuei ținându-le — apoi strâns,
Și marmora lui August stropind'o cu-al ei plâns,
Șoptì: Cu-a ta făptură de piatră, azi stăpâne
Ferește rămășița de neam ce ne rămâne...

Azi Roma, în palatu-ți văzu sacrificat
Pe-acel dintre vlăstare ce ți-ar fi semănat...
Ei vor, ca după moarte să-i fiu necredincoasă,
Dar spre-ai păstrà credința de-acum pe veci frumoasă,
Lega-voi viața-mi tristă pe veci de acești zei
Cu care-a ta virtute te-așează'n rând cu ei..."
O clipă, și poporul mirat de-acest spectacol,
Aleargă, o'nconjoară chemat ca de-un miracol,
pe loc se'nduioșează plângându-i soarta grea,
Și'ntr'o pornire vie sub scutul lui o ia...
O duce-apoi în templul în care ani de-arândul,
Fecoarele legându-și viața lor și gândul,
Păzesc fără'ncetare altarul prețios
In care focul sacru 'și'naltă-al lui prinos!...
...Iar Caesar îi privește trecând așa... și tace...
Narcis, mai cu'ndrăsneală atuncea, spre a-i place,
La Iunia aleargă trufașul și acum,
Incearcă s'o oprească cu mâna lui din drum...
Cu lovituri mortale poporu-'l pedepsește,
Necredinciosu-i sânge pe Iunia țâșnește...
Caesar de-atâtea fapte de-odată aiurit,
O lasă'n mâna celor ce-astfèl au biruit...
El pleacă. Fiecare se teme de-a lui ură...
Doar numele iubitei îi flutură pe gură...
Pășește la'ntâmplare, șovăitor, hai-hui,
Neîndrăsnind să'nalțe spre cer privirea lui...

Şi-i de temut, când noaptea unită cu tăcerea,
Va duce disperarera-i mai sus decât durerea,
De-l părăsiţi cu toţii atâtea clipe'n şir
Mâhnirea-i să nu curme al vieţei sale fir...
Porniţi cât mai îngrabă. Ăst gând cumva de-i
place,
El se va pierde Doamnă...

AGRIPINA

Dreptate se va face!
Dar Burrus, hai să mergem spre-ai cumpăni
ăst chin.
Spre-a şti de remuşcarea îl umple de senin
Şi dac'o nouă viaţă trecutul azi i-l curmă...

BURRUS

De-a zeii, crima asta să-i fie cea din urmă!

— SFARŞIT —